

Nina Kinnunen
Niina Neuvonen
Heli Viola

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja kirkonalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK)
Sosionomi- diakoni (AMK)
Opinnäytetyö, 2023

HEVOSAVUSTEINEN TOIMINTA OSANA LAS- TENSUOJELUN JA MUUN SOSIAALIHUOLLON PIIRISSÄ OLEVIEN NUORTEN HYVINVOINTIA

TIIVISTELMÄ

Nina Kinnunen, Niina Neuvonen, Heli Virola
Hevosavusteinen toiminta sosiaalihuollon tukitoimena
Sivut 46, liitteet 3
Kevät 2023
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja kirkon alan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi, Sosionomi- diakoni

Opinnäytetyömme on monimenetelmällinen tutkimus lastensuojelun ja muun sosiaalihuollon piirissä olevien nuorten kokemuksista hevosavusteisesta toiminnasta. Teimme opinnäytetyön yhteistyössä Humanan kanssa, joka on asumisavo- ja lastensuojelupalveluja tarjoava yritys. Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, kuinka hevosavusteisen toiminnan asiakkaat ovat kokeneet toiminnan vaikuttavan arjen sujumiseen ja sosiaalsiin suhteisiin osana sosiaalihuollon tukitoimia. Sosiaalihuollon tukitoimilla tässä yhteydessä tarkoitamme tehostettua perhetyötä, ammatillista tukihenkilötoimintaa sekä lasten ja nuorten ohjauspalvelua. Samalla keräämme yhteistyökumppanillemme arvokasta tietoa asiakastytyväisyydestä.

Opinnäytetyömme toteutettiin sekä kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä, että kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Keräsimme kokemuksia Humanan hevosavusteisen toiminnan asiakkailta kyselylomakkeen avulla ja haastattelimme hevosavusteisen toiminnan ohjaajia. Tiedonkeruun hevosavusteisen toiminnan asiakkailta toteutimme verkossa Webropol- kyselyllä. Aineistonkeruu aloitettiin toukokuussa 2022 ja se päättyi joulukuun lopussa 2022. Kyselyyn vastasi viisi nuorta. Hevosavusteisen toiminnan ohjaajia haastattelimme tammikuussa 2023. Tutkimuksemme analyysimenetelmä on aineistolähtöinen sisällönanalyysi, jonka jaoimme kolmeen vaiheeseen: redusointiin, klusterointiin ja abstrahointiin.

Tutkimuksemme perusteella hevosavusteinen toiminta on hyödyllistä nuorille. Nuoret kokivat vuorovaikutuksen hevosavusteisen toiminnan ohjaajan kanssa hyväksi. Nuoret kokivat myös hevosavusteisen toiminnan positiiviseksi kokemukseksi. Vuorovaikutus hevosen kanssa tukee asiakkaan hyvinvointia. Ohjaajat, vanhemmat sekä nuoret itse kokevat hevosavusteisen toiminnan mukavana toimintana ja olivat huomanneet sen vaikuttavan positiivisesti nuoren mielialaan ja itsetuntoon.

Asiasanat: hevosavusteisuus, kvalitatiivinen tutkimus, kvantitatiivinen tutkimus, nuoret

ABSTRACT

Nina Kinnunen, Niina Neuvonen, Heli Virola
Equine-assisted activities as a social welfare support measure
46 pages, 3 appendices
Spring, 2023
Diaconia University of Applied Sciences
Bachelor`s Degree Programme in Social Service
Bachelor of Social Services

This thesis is a multi-method research on the experiences the children in child welfare services or in other social care had about equine-assisted therapy (EAT), which involves interacting with horses. The thesis was implemented in cooperation with Humana. Humana is a company which provides housing, outpatient, and child welfare services.

The purpose of this thesis was to find out how the customers of EAT activities have experienced this activity affecting their running of daily life and social relationships as a part social care support. In this context, by social care support measures was meant enhanced family work, professional peer support and guidance services for children and young people. At the same time, valuable information was collected about customer satisfaction for the co-partners.

The thesis was carried out using both qualitative and quantitative research methods. Experiences were gathered from customers who use EAT in Humana by online a Webropol survey between May and December 2022. Five young people responded to survey. In addition, the instructors of EAT activities were interviewed in January 2023. The analysis method was data-oriented content analysis, which were divided into three stages: reduction, clustering, and abstraction.

Based on this study, equine-assisted therapy is beneficial for young people. Young people find the interaction with the instructor of the EAT to be good. Young people reported they had positive experiences with the EAT activities. Interaction with the horse supports the client's well-being. Instructors, parents, and the young people themselves experience EAT as a pleasant activity, and they had noticed that it had a positive effect on the mood and self-esteem of the young person.

Keywords: EAT, Equine-assisted therapy, qualitative research, quantitative research, young people

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 LASTENSUOJELUN AVOHUOLTO JA TUKITOIMET OSANA SOSIAALIHUOLTOA	5
2.1 Sosiaalihuolto ja lainsäädäntö.....	5
2.2 Lastensuojelun avohuolto	6
2.3 Perhetyö ja tehostettu perhetyö	7
2.4 Lasten ja nuorten ohjauspalvelu sekä ammatillinen tukihenkilötyö	8
3 PSYKKINEN HYVINVOINTI NUORUUDESSA	9
3.1 Nuoruuden kehitysvaiheet.....	9
3.2 Psykkinen kehitys.....	10
3.3 Psykkisen hyvinvoinnin ongelmat nuoruudessa	11
4 HEVOSAVUSTEINEN TOIMINTA	13
4.1 Eläinavusteisuus	13
4.2 Hevonen toimintakumppanina.....	14
4.3 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta.....	15
4.4 MinD- voimauttava hevostoiminta	17
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	19
6 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA TYÖELÄMÄKUMPPANI	21
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	21
7.1 Aineiston keruu	21
7.2 Aineiston analyysi	24
8 TULOKSET	28
8.1 Asiakkaiden kokemukset hevosavusteisesta toiminnasta	28
8.2 Hevosavusteisen toiminnan vaikutus asiakkaan arkeen ja sosiaalisiin suhteisiin	30
8.3 Hevosavusteisen toiminnan toimintakertojen määrä asiakkaiden näkökulmasta.....	32

9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	34
10 POHDINTA	36
10.1 Johtopäätökset.....	36
10.2 Jatkotutkimus- ja kehittämis ehdotukset.....	37
10.3 Kirkko ulkopuolisuuden ehkäisijänä	38
10.4 Ammatillinen kasvu	40
LÄHTEET	42
LIITE 1. Kyselylomake	47
LIITE 2. Saatekirje	54
LIITE 3. Hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastattelurunko	55

1 JOHDANTO

Suomessa on pitkälle kehittynyt sosiaaliturvajärjestelmä, joka parhaimmillaan auttaa kaiken ikäisiä ihmisiä elämän kriiseissä tai muun kuormituksen aiheuttamissa haasteissa. Sosiaaliturvan toimeenpanosta huolehtivat hyvinvointialueet, Kela, työttömyyskassat, ja eläke- ja muut vakuutuslaitokset. Sosiaaliturva rahoitetaan verorahoilla sekä vakuutusmaksuilla. (Kela, 2021.) Sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvan sosiaalihuollon tavoitteena on turvata perustuslain mukainen oikeus ihmisarvoisen elämän edellyttämään toimeentuloon sekä huolenpitoon. Olennainen osa sosiaalihuoltoa on syrjäytymisen ehkäisy sekä hoito. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2006.)

Opinnäytetyön aiheemme on hevosavusteinen toiminta osana lastensuojelun ja muun sosiaalihuollon piirissä olevien nuorten hyvinvointia. Tarkoituksenamme oli selvittää, kuinka hevosavusteisen toiminnan asiakkaat olivat kokeneet toiminnan osana sosiaalihuollon tukitoimia vaikuttaneen arjen sujumiseen ja sosiaalisiin suhteisiin. Huomioimme myös huoltajien sekä hevosavusteisen toiminnan ohjaajien näkökulmat tutkimuksessamme. Tutkimuksemme on monimenetelmällinen tutkimus, jossa hyödynnettiin erilaisia aineistonkeruu- sekä -analyysimenetelmiä. Hevosavusteisen toiminnan asiakkaiden kokemuksia keräsimme verkossa strukturoidun lomakehaastattelun keinoin, jonka vastauksista osa analysoitiin kvalitatiivisesti eli laadullisesti ja osa kvantitatiivisesti eli määrällisesti. Lisäksi haastatelimme hevosavusteisen toiminnan ohjaajia teemahaastattelun keinoin.

Opinnäytetyömme aihe oli työelämälähtöinen. Tavoitteenamme oli tuottaa Humanan työntekijöille tietoa heidän työnsä merkityksestä asiakkaille. Tavoitteenamme oli myös muodostaa meille tekijöille selkeä kuva hevosavusteisuudesta osana sosiaalihuollon tukitoimia ammatillisuutemme tueksi.

Hevosavusteisen toiminnan tarkoituksena on lisätä nuoren sosiaalista toimintakykyä ja auttaa nuorta tunnistamaan omia voimavarojaan sekä vahvuuksiaan. Humana järjestää sosiaalipedagogista ja MinD - voimauttavaa hevostoimintaa tehostetun perhetyön, ammatillisen tukihenkilötoiminnan sekä lasten ja nuorten

ohjauspalvelujen asiakkaille. Asiakkaat ovat sosiaalihuollon asiakkaita, ja osalla asiakkaista on myös lastensuojelun avohuollon asiakkuus. (Humana, i.a.)

Käsitlemme seuraavissa teorialuvuissa lastensuojelun avohuoltoa ja tukitoimia osana sosiaalihuoltoa, psyykkistä hyvinvointia nuoruuden näkökulmasta sekä hevosavusteista toimintaa. Keskitymme sosiaalihuollon tukitoimiin, joiden piirissä haastattelemamme hevosavusteisen toiminnan asiakkaat mahdollisesti olivat. Psyykinen hyvinvointi liittyy oleellisesti nuoruuteen varsinkin, kun elämässä on sellaisia tekijöitä, joiden vuoksi nuori päätyy lastensuojelun tai muun sosiaalihuollon palvelujen piiriin. Hevosavusteinen toiminta taas on oma erityinen menetelmänsä, johon liittyy oleellisesti hevosen huomioiminen toimintakumppanina.

2 LASTENSUOJELUN AVOHUOLTO JA TUKITOIMET OSANA SOSIAALIHUOLTOA

2.1 Sosiaalihuolto ja lainsäädäntö

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan lainsäädännössä hyvinvointialueille määriteltyjen toimintojen kokonaisuutta. Ennen vuotta 2023 toimintojen järjestämisvastuu oli kunnilla ja kuntayhtymillä. Toimintojen kokonaisuuteen kuuluvat koko väestön yleiset sosiaalipalvelut, eri väestöryhmien erityispalvelut sekä sosiaalihuollon toimeentuloturva. Sosiaalihuolto on osa sosiaaliturvajärjestelmää, joka muodostuu sekä sosiaalihuollosta, että toimeentuloturvasta. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2006; Sosiaali- ja terveysministeriö i.a.)

Hyvinvointialueet vastaavat sosiaalihuollon palveluista. Hyvinvointialueet voivat muodostaa palvelut yksin, tai vaihtoehtoisesti ostaa palveluita muilta hyvinvointialueilta, järjestöiltä, yksityisiltä palveluntuottajilta tai valtiolta. Suomessa sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus palveluihin, joilla asiakkaalle turvataan välttämätön huolenpito, toimeentulo sekä lapsen kehitys ja terveys. Sosiaalihuollon

palveluissa lähtökohtana on aina asiakkaan etu päätöksiä ja ratkaisua tehtäessä. (Valvira, 2021; Sosiaali- ja terveysministeriö i.a.)

Sosiaalihuoltolain tarkoitus on määritelty viiteen osaan. Lain tarkoitus on edistää ja ylläpitää hyvinvointia, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta. Tämän toteutumiseksi lain tarkoituksena on turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet, edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa. Lain tarkoituksena on myös parantaa yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi. (L 1301/2014. 1 a §)

2.2 Lastensuojelun avohuolto

Vastuu lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla. Lasten ja perheiden kanssa toimivilla viranomaisilla on kuitenkin velvollisuus tukea huoltajia ja muita lapsen kasvatuksesta vastaavia henkilöitä heidän kasvatustehtävässään ja pyrkiä tarjoamaan tarvittavaa apua riittävän varhaisessa vaiheessa. Tarvittaessa lapsi tai perhe tulee ohjata lastensuojelun piiriin. Lastensuojelu on lapsi- ja perhekohtaista. Sitä toteutetaan tekemällä asiakassuunnitelma sekä järjestämällä avohuollon tukitoimia. Myös lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto ja niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto ovat lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. (L 417/2014.)

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatustaitoja ja -mahdollisuuksia. Avohuollon tukitoimet ovat aina ensisijaisia toimia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Avohuollon tukitoimien on kuitenkin oltava lapsen kannalta tarkoituksenmukaisia, mahdollisia sekä riittäviä. Kun lastensuojelun tarve todetaan, on avohuollon tukitoimia järjestettävä viipymättä. Tukitoimia on mahdollisuuksien mukaan toteutettava lapsen kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa

yhteistyössä. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2021.) Avohuollon tukitoimet voivat olla esimerkiksi virkistystoimintaa, terapiaa, tukihenkilötoimintaa tai perhetyötä. (Sosiaali- ja terveysministeriö, i.a.)

Hyvinvointialueen tehtävä on huolehtia siitä, että avohuollon sisältö ja laajuus vastaavat hyvinvointialueen tarpeita ja järjestää lastensuojelulain mukaisia muita avohuollon palveluita tarvittaessa. Lastensuojelulaki ei kuitenkaan velvoita hyvinvointialuetta järjestämään kaikkia tukitoimia, vaikka hyvinvointialueella on järjestämisvastuu. Lasta tai perhettä ei saa jättää ilman tukitoimia. Yleensä se hyvinvointialue, jonka alueella lapsen kotikunta on, vastaa avohuollon järjestämisestä. Sijoittajahyvinvointialue vastaa kustannuksista myös siinä tapauksessa, kun lapsi on sijoitettu toisen hyvinvointialueen alueelle. Tämän kaltaisessa tapauksessa tukitoimista kuitenkin vastaavat yhdessä sijoitushyvinvointialue sekä sijoittajahyvinvointialue yhdessä. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, 2023.)

2.3 Perhetyö ja tehostettu perhetyö

Perhetyöksi voidaan laajimmillaan kutsua kaikkea perheiden parissa tehtävää työtä, jota tarjoavat eri yhteiskunnalliset palveluntuottajat. Perhetyölle on monia erilaisista näkökulmista ja lähtökohdista laadittuja, perusteltuja määritelmiä. Perhetyö voidaan määritellä muun muassa toimintaympäristön, lähtökohtien tai suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden mukaan. (Rönkkö & Rytönen, 2010, s. 27-29.) Perhetyötä voi laajan määritelmän mukaan olla niin päiväkodin kanssa tehtävä yhteistyö kuin perheterapia. (Vilén ym., 2014, s. 24-25.) Koska perhetyö käsitteenä on näin monisäikeinen, ovat täsmällisemmät määritelmät tarpeen.

Sosiaalihuoltolain (L1301/2014) mukaan perhetyö on hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla tarvittavilla keinoilla tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tarvitsevat tukea voimavarojen vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Hyvinvointialueet voivat järjestää perhetyötä eri tavoilla sosiaalihuoltolakia soveltaen (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2017, s. 59).

Jos sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö ei ole riittävä tukitoimi asiakkaalle ja hän on lastensuojelun tarpeessa, voi perhe saada lastensuojelulain mukaista tehostettua perhetyötä. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2017, s. 59.) Tehostettu perhetyö on intensiivisempää ja pitkäjännitteisempää kuin sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö, sekä liittyy usein perheen kriisitilanteeseen (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2020). Tehostetussa perhetyössä on aina mukana kuntouttavia elementtejä ja siinä on terapeuttinen työote (Humana, 2022a). Se on osa lastensuojelun palvelujärjestelmää ja sosiaalityön tukitoimi. Pyrkimyksenä on päästä yhteisesti sovittuihin muutostavoitteisiin sekä perheen tilanteen selvittelyyn suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. (Vilén ym., 2014, s. 32.)

Jokaisen perheenjäsenen kokonaisvaltainen tukeminen on niin tehostetussa perhetyössä kuin muidenkin palvelujen piirissä tärkeää. Toiminta tähtää muutokseen ja kohti tavoitteita aktiivisesti yhdessä perheen kanssa. (Humana, 2022a.) Tehostettu perhetyö voi olla yhdessä tekemistä, keskustelutukea, ohjausta ja mallintamista. Se tarjoaa tukea esimerkiksi päihteillä oireiluun, psyykkiseen huonovointisuuteen, erotilanteisiin ja arjen hallintaan. (Humana, i.a.)

2.4 Lasten ja nuorten ohjauspalvelu sekä ammatillinen tukihenkilötyö

Lasten ja nuorten ohjauspalvelu tarjoaa lapselle tai nuorelle luotettavan ja turvallisen aikuissuhteen kodin ulkopuolelta. Toiminta on tavoitteisiin tähtäävää, ja toteutetaan lapselle tai nuorelle luonnollisessa toimintaympäristössä. Palvelu tarjoaa tukea esimerkiksi sosiaalisten taitojen vahvistamiseen, päihteettömyyden tukemiseen tai vuorokausirytmien ylläpitämiseen. (Humana, i.a.)

Ammatillinen tukihenkilötyö on suunnattu alle 18-vuotiaille, joilla on sosiaalihuollon tai lastensuojelun asiakkuus. Työskentely on yksilöllistä ja se suunnitellaan vastaamaan asiakkaan tarpeita. Tavoitteet, toteutustapa ja pituus vaihtelevat asiakkaan tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Ammatillinen tukihenkilö tapaa lasta tai nuorta säännöllisesti. Hän auttaa ja tukee saavuttamaan ennalta sovittuja tavoitteita. Toiminnassa painotetaan puheeksi ottamista, avointa kommunikointia sekä asiakkaan kunnioittamista. Tukihenkilö voi tukea esimerkiksi sosiaalisissa

taidoissa, vuorokausirytmien löytämisessä, koulunkäyntiin liittyvissä asioissa tai päihteettömässä elämässä. Työskentelyjakson aikana käydään aloituskeskustelu, jossa luodaan yksilölliset tavoitteet, tapaamisen kesto ja tiheys. Sisältö mukaillee lapsen tai nuoren tarpeita sekä iän mukaista kehitysvaihetta. (Humana, 2022c.)

3 PSYKKINEN HYVINVOINTI NUORUUDESSA

3.1 Nuoruuden kehitysvaiheet

Nuoruusikää kuvataan siirtymävaiheeksi lapsuudesta aikuisuuteen. Siirtymävaiheeseen kuuluu monia muutoksia, joista osa liittyy fyysiseen kasvuun, ajattelun kehittymiseen ja sosiaalisiin tekijöihin. Sosiaalisilla tekijöillä tarkoitetaan lähimpien ihmisten odotuksia sekä yhteiskunnan rakenteita. Toisin kuin lapsuudessa, nuoruusiässä nuori kuitenkin ohjaa yhä enemmän omaa kehitystään läheisten ihmissuhteiden, harrastuksien, koulunkäynnin ja tulevaisuuden suunnitelmien valinnoillaan. (Nurmi ym. 2014.)

Nuoruusikä ajoittuu ikävuosiin 12–22 ja voidaan jakaa kolmeen kehitysvaiheeseen: varhaisnuoruus noin 12–14 v, keskinuoruus noin 15–17 v ja myöhäisnuoruus noin 18–22 v. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2022.) Puberteetista alkaa merkittävä psyykkisten ja fyysisten muutosten vaihe, joihin nuoruudessa pyritään sopeutumaan. Nuoruudessa on merkittäviä kehitystehtäviä, kuten vanhemmista irrottautuminen, turvautuminen ikätovereihin vanhempien sijaan, sopeutuminen murrosiän fyysisiin muutoksiin sekä oman seksuaalisen identiteetin jäsentäminen. (Nuorten mielenterveystalo, i.a.)

Nuoren on kehityttävä omaksi persoonakseen omine mielipiteineen, asenteineen sekä mieltymyksineen. Nuoret irtaantuvat vanhemmistaan ja rakentavat identiteettiään eri tavalla ja eri aikaan. Irttaantuminen on kuitenkin välttämätöntä, jotta nuori kasvaa aikuiseksi. Temperamentti, aiemmat elämäkokemukset ja

perhesuhteiden kiintymys vaikuttavat nuoruuden kokemiseen ja haasteiden kohtaamiseen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2019.)

3.2 Psyykinen kehitys

Nuoruuteen ikävaiheena liittyy nopea kehitys keskushermostossa sekä sosiaalinen, psyykinen ja fyysinen kasvu. Muutokset ovat ajoittain nopeita ja se voi hämmentää nuorta ja aiheuttaa mielen kuohuntaa. Yksittäiset tunne-elämän oireet, jotka heijastavat kulloistakin kehitysvaihetta, ovat tavallisia. Varhaisnuoruudessa impulsiivinen käytös tunteiden sanoittamisen hankaluuden vuoksi on normaalia, kuten myös kiistat vanhempien kanssa. Tästä huolimatta varhaisnuoren ja vanhempien välit pysyvät yleensä hyvinä silloin, kun nuori voi turvautua aikuiseen suuremmissa vastoinkäymisissä. Mielialojen ja itsetunnon ailahtelu voi vaikuttaa myös koulunkäyntiin, mutta normaalisti kehittyvä nuori pystyy haasteista huolimatta suoriutumaan velvollisuuksistaan. (Marttunen & Karlsson, 2013, s. 7.)

Keskinuoruudessa tunne-elämä on jo tasaisempaa ja sopeutuminen murrosiän tuomiin muutoksiin on edistynyt. Tällöin ikätovereiden merkitys korostuu ja ihmissuhteet vaikuttavat merkittävästi nuoren hyvinvointiin. Myös seurustelusuhteet voivat olla tässä vaiheessa merkittävässä osassa nuoren elämää. Myöhäisnuoruudessa ympäröivän yhteiskunnan asiat alkavat usein kiinnostaa aiempaa enemmän, ja nuori muodostaa omaa arvomaailmaansa ja päämääriään. (Marttunen & Karlsson, 2013, s.8.)

Psyykinen hyvinvointi rakentuu useasta eri elementistä. Mielenterveyden käteen on listattu hyvinvoinnin kannalta merkittäviä elementtejä, kuten uni ja lepo, ravinto ja ruokailu, ihmissuhteet ja tunteet, liikkuminen ja kehon kuuntelu, vapaa-aika ja luovuus, arjen rytmi sekä arvot ja päivittäiset valinnat. Mielenterveyden käsi muistuttaaakin meitä sekä herättää keskustelua siitä, kuinka arkisilla valinnoilla pystytään vaikuttamaan psyykkiseen hyvinvointiin. (Mieli ry, ia.) Mielenterveyden kädestä on sen sisällöstä havainnollistava kuva alla. (KUVA 1)

Mielenterveyshäiriöistä kärsii joka viides nuori ja ne ovat koululaisten ja nuorten aikuisten tavallisimpia terveysongelmia. On myös mahdollista, että nuorella on erilaisia häiriöitä useampi yhtä aikaa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2022.) Tavallisimpia mielen-terveyshäiriöitä nuoruusiässä ovat mielialahäiriöt, ahdistuneisuushäiriöt, käytöshäiriöt ja päihdehäiriöt. Ahdistuneisuushäiriöstä kärsii noin 4–11 prosenttia nuorista. Tyttöjen kerrotaan olevan alttiimpia ahdistushäiriölle poikiin verrattuna. (THL, 2022.) Masennusoireet ja masennus tilana yleistyvät nuoruudessa. Masennukseen sairastutaan useimmiten 15–18 vuoden iässä. Masennusoireilu on hyvin yleistä nuorilla. Oireita esiintyykin yli 20 prosentilla nuorista ja 5–10 prosenttia sairastaa masennustilaa. Myös masennushäiriöt ovat yleisimpiä tytöillä, kuin pojilla. (THL, 2022.) Käytöshäiriöistä kärsii 5–10 prosenttia Suomen nuorista. Käytöshäiriöt ovat muista häiriöistä poikkeavia siinä, että ne ovat huomattavasti yleisimpiä pojilla, kuin tytöillä. (THL, 2022.) Päihdeongelmilla on suora ja merkittävä yhteys nuoren mielenterveyteen. Päihdehäiriöstä on kyse siinä vaiheessa, kun päihteiden käyttö hallitsee nuoren tavallista ja jokapäiväistä elämää. Noin viisi prosenttia suomalaisista nuorista kärsii diagnoositasoisesta päihdehäiriöstä. Tavallisin päihde nuoren häiriöiden takana on alkoholi. (THL, 2022.)

Erilaiset riskitekijät voivat kuormittaa nuoren mielenterveyttä. Riskitekijät voidaan jakaa sekä ulkoisiin, että sisäisiin. Sisäisiä riskitekijöitä ovat muun muassa geneettiset riskitekijät sekä -alttiudet, kehityshäiriöt, sairaudet, vammautuminen ja toimintarajoitteet ja hyvinvointia vaarantava riskikäyttäytyminen. Ulkoisiksi riskitekijöiksi luetellaan talousvaikeudet, asunnottomuus, kuormittavat ihmissuhteet, vaarallinen elinympäristö, elinolosuhteet, syrjintä ja vähemmistöstressi sekä traumaattiset kokemukset, kuten menetykset ja erot, hyväksikäyttö ja kiusaaminen. (Mieli ry, 2022.) Yksinäisyys ja ulkopuolelle jääminen ovat merkittäviä riskitekijöitä mielenterveydelle, sillä kokemus arvostuksen puutteesta aiheuttaa häpeää ja epäonnistumisen tunnetta. Sosiaalinen media mahdollistaa uudenlaisen, totaalisen ulkopuolelle jäämisen tai jättämisen, vaikka tarjoaakin myös aiempaa helpompaa yhteydenpitoa muihin ihmisiin. (Kirkkohallitus, 2021, s. 17.)

Ylisukupolvisuudella tarkoitetaan, että riskitekijöiden vaikutus voi mahdollisesti ulottua perheessä sukupolvien yli. Riskitekijöitä ylisukupolvisuudelle ovat väkivalta, puhumattomuus perheessä, erilaiset päihdeongelmat, traumaattiset kokemukset, joita ei olla käsitelty sekä huono-osaisuus. Saatavilla olevat mielenterveys- ja sosiaalipalvelut voivat vaikuttaa huono-osaisuuden ylisukupolvisuuteen. (Mieli ry, 2022.) Toimivien mielenterveys- ja sosiaalipalveluiden merkitys yhteiskunnan ja sitä kautta yksilön hyvinvoinnille on siis merkittävä.

4 HEVOSAVUSTEINEN TOIMINTA

4.1 Eläinavusteisuus

Eläinavusteinen työskentely on toimiva lähestymistapa lasten ja nuorten kanssa työskentelyyn. Eläimen läsnäolo sosiaalisessa tilanteessa lisää ohjaajan ja asiakkaan positiivista vuorovaikutusta ja sosiaalista kanssakäymistä (Graham & Lindsey, 2017.) Hevosta käytetään Suomessa monin eri tavoin sosiaali- ja terveyspalveluissa. Hevosen kanssa yhdessä tekeminen on vaikuttavuudeltaan laaja-alaista ja monitasoista sekä psyykkisen, että fyysisen hyvinvoinnin kannalta. Hevosen ja ihmisen välinen vuorovaikutus vahvistaa tunnetaitoja, itsetuntoa sekä yleisesti elämänhallintaa, jonka vuoksi hevosta hyödynnetään monin eri tavoin kuntoutuksissa. (Hippolis, hevosalan osaamiskeskus, i.a.)

Nuori tai lapsi, joka osallistuu hevosavusteiseen toimintaan, kokee olevansa tarpeellinen ja hyödyllinen. Hevosen osoittaessa nuorelle kiintymystään, kokee nuori olevansa hyväksytty sellaisena kuin on. Nämä positiiviset tuntemukset lisäävät lapsen tai nuoren itsetuntoa. (Graham & Lindsey, 2017.) Erityisesti terapiatyössä korostuu ammattilaisen osaaminen ja hevosen kumppanuus, jolloin kuntouttava toiminta on mahdollista. Hevosavusteista toimintaa käytetäänkin muun muassa ennaltaehkäisevässä työssä ja avohuollon toimenpiteissä, toimintakyvyn ylläpidossa, ikäihmisten aktivoinnissa, lastensuojelussa sekä perhekohteissa. Tulevaisuudessa hevosavusteinen toiminta nähdään yhä

merkittävämmässä roolissa ihmisten elämässä myös sosiaali- ja terveystalveissa. (Hippolis, hevosalan osaamiskeskus, i,a,)

4.2 Hevonen toimintakumppanina

Aiemmissä tutkimuksissa on todettu eläimen läsnäololla olevan selkeästi positiivinen vaikutus ihmisen hyvinvoinnille. Suomessa hevosavusteisuuden tarjoamat mahdollisuudet ovat käytössä yhä enemmän osana sosiaali- ja terveystalven palveluja. Silti hevosavusteisuus tukitoimena on yhä suhteellisen uusi asia suomalaisella palvelukentällä. Hevosavusteisuus työotteena voidaan erottaa perinteisistä hevosharrastuksista sen toiminnallisella otteella prosessissa, jossa työskentely hevosen kanssa on tasavertaista ja keskittyy ihmisen hyvinvointiin, oppimiseen ja ihmisessä tapahtuviin prosesseihin. (Oja, 2022, s. 95, 104.)

Hevonen on vaistonvarainen lauma- ja pakoeläin, ja tähän fysiologiaan perustuu hevosavusteinen toiminta. (Oja, 2022, s. 106.) Fysiologiansa ansiosta hevoselle on kehittynyt herkkä vaisto aistia tunteita. Tämä on tärkeä taito laumassa eläessä – kun yksi hevonen aistii vaaran, on koko lauma hetkessä reagoanut yhden jäsenen pelkoon ja paennut salamannopeasti, vaikka muut lauman jäsenet eivät olisi vaaraa havainneet. Herkän vaistonsa ansiosta hevonen aistii myös ihmisen tunteita ja saattaa reagoida sellaisiin tunteisiin, joista emme itse ole vielä tietoisia. Hevosen kanssa toimiessa henkilön tunnetila voi vaikuttaa – ja todennäköisesti vaikuttaakin – oleellisesti hevosen käyttäytymiseen ja yhteistyön sujumiseen. (Alongi ym., 2021, s. 26.)

Hevosen kanssa yhteistyössä toteutettavat terapeutitiset menetelmät ovat tunnettuja julkisessa terveydenhuollossa ratsastusterapian kautta. Hevosen tarjoamat muut kuntouttavat mahdollisuudet ovat kuitenkin vähemmän tunnettuja. Hevosen kanssa toiminta voi olla hevosen katselua, siitä keskustelemista, taluttamista, ratsastamista, hoitamista tai esimerkiksi tallitöiden tekemistä. (Törmälehto, 2013, s. 171.) Hevonen voi jo pelkällä olemuksellaan tuottaa mielihyvää ja siihen voi sijoittaa tunteita, toiveita ja pelkoja. Hevoseen voi myös samaistua ja sijoittaa ratkaisemattomia ristiriitoja. Tämä mahdollistaa nuorelle mahdollisuuden kertoa

itsestään asioita, jotka muuten saattavat olla vaikeasti ilmaistavia. Hevosen kanssa toimiminen voi antaa nuorelle mielikuvia, jotka voidaan yhdistää myös ihmisten välisiin suhteisiin. (Törmälehto, 2013, s. 179-180.)

Eläinten kanssa työskennellessä tulee olla tarkkana siitä, nauttiiko eläin työstään vai jääkö sen kokemus ohjaajan innostuneisuuden jalkoihin. Joskus terapiaeläintä valitessa huomiota kiinnitetään vain koulutettuun käyttäytymiseen eikä osata erottaa sitä, nauttiiko eläin todella työstä vai pyrkiikö se vain noudattamaan ohjaajansa toiveita tai ohjausta. Eläin on osa tiimiä, ja sen mielipide on myös huomioitava. Eläin myös ansaitsee, että sen hyvinvointi otetaan huomioon. Ohjaajan tehtävänä on havainnoida, kuinka eläin reagoi asiakastilanteisiin. Lopullinen vastuu turvallisuudesta pitäisi olla toiminnan järjestäjällä. Kaikkia ohjaajia ei välttämättä ole koulutettu esimerkiksi tunnistamaan eläimen stressiä. Eläimen hyvinvointi on yhtä tärkeää kuin asiakkaankin. (Howie, 2021, s. 59-60.)

Vahva ammatillinen osaaminen on erityisen tärkeää eläinavusteisessa työssä. Siinä tarvitaan erityistä herkkyyttä tunnistaa eläimen, asiakkaan ja itsensä tunne-reaktioita ja käsitellä niitä ammattimaisesti. Eläimen soveltuvuutta työkaveriksi voidaan arvioida erilaisin prosessein. Kuitenkin loppupeleissä vastuu eläimen soveltuvuudesta työtehtävään juuri kyseessä olevassa ympäristössä on ammattilaisella itsellään. (Ervast & Raukola-Lindblom, 2022, s. 217-219.)

4.3 Sosiaalipedagoginen hevostoiminta

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on työskentelytapa, jota käytetään sosiaalisen kasvun tukemiseen sekä sosiaaliseen kuntoutukseen. Ohjaajat käyttävät sosiaalipedagogista hevostoimintaa pohjakoulutuksensa mukaan muun muassa lastensuojelun tukitoimena, oppimisen tukena, mielenterveys- ja päihdetyössä, kuntouttavassa työtoiminnassa, nuorten tukihenkilötoimintana, ikäihmisten virike-toiminnassa ja sosiaalisten- sekä tunnetaitojen oppimisessa. (Sosiaalipedagoginen hevostoiminta SPHT, i.a.)

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta perustuu sosiaalipedagogiikan teoriaan. Toiminnan lähtökohtana on ihmisen ja hevosen välinen vuorovaikutus unohtamatta talliyhteisön tuomaa yhteisöllisyyden tunnetta. Hevostoiminnassa sovellettavat elementit pohjautuvat sosiaalipedagogiikan teoriasta ja vaikuttavat suoraan toiminnan eri muotoihin ja orientaatioihin. (Okulov, 2019, s. 18.) Suomessa sosiaalipedagogista toimintaa kasvatuksen ja sosiaalityön interventioina aloitettiin kehittämään 2000-luvun alkupuolella niin, että käytännön toteutuksessa menetelmässä yhdistyvät eläinavusteinen kuntoutus sekä yhteisöllisyys. (Lipponen & Fagerström, 2019, s. 12.)

On hyvin merkityksellistä, että sosiaalipedagoginen hevostoiminta erotetaan ratsastusterapiasta. Ratsastuspedagogiikka mielletään usein ratsastuskeskeiseksi toiminnaksi, kun taas sosiaalipedagoginen hevostoiminta korostaa yhteisöä ja sosiaalista oppimista. Ratsastuspedagogiikan kuvataan olevan käsitteenä liian kapea kuvaamaan koko hevostoiminnan laajuutta, jonka vuoksi toiminta on haluttu liittää entistä vahvemmin nimenomaan sosiaalipedagogiseen ajattelu- ja toimintamalliin. Yksi peruste tälle on talliyhteisön näkeminen merkityksellisenä sosiaalipedagogisena yhteisönä. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan käsitteen soveltuvuutta perustellaan myös hevostoiminnan tarjoamilla mahdollisuuksilla yhteisölliseen kasvatukseen sekä aktiivisuus- ja elämyspedagogisiin sovelluksiin. (Hämäläinen & Koistinen, 2019, s. 6-11.)

Hevoset voivat olla hyödyksi yksilön hyvinvoinnille sosiaali- ja terveyspalveluiden kautta. Hevosen kanssa toimiminen on sekä ennaltaehkäisevää, että yksilön hyvinvointia lisäävää toimintaa. Hevosavusteisia kuntoutuspalveluita on mahdollista hyödyntää lasten ja nuorten, aikuisten sekä ikääntyneiden ja muistisairaiden parissa. Hevosten hyödyntämisestä kuntouttavassa sekä ennaltaehkäisevässä hoivatyössä on kerätty paljon hyviä kokemuksia. (Martin-Päivä, 2014.) Hevosen läsnäolo rauhoittaa ja auttaa keskittymään hetkeen. Tämänhetkisen eläintutkimuksen mukaan eläimet eivät mieti mennyttä tai tulevaa, vaan elävät tässä ja nyt. Juuri tämä läsnäolon kyky on yksi niistä asioista, jotka ihmistä vetää hevosen lähelle. (Alongi, Mannila & Airaksinen, 2021, s. 220.) Hevosavusteisessa toiminnassa lasten ja nuorten kanssa hevonen voi toimia myös peilinä omille toimintatavoille ja persoonalle. Yhdessä lapsen tai nuoren kanssa voidaan tarkkailla

hevosten välistä kanssakäymistä tai yleistä käytöstä ja etsiä siitä samaistuttavia piirteitä. Tarkkailun lomassa voidaan hyödyntää antropoforismia, eli inhimillistämistä. Antropoforismissa liitetään ihmisille ominaisia ajatuksia, tunteita ja käyttäytymismalleja eläimiin (Alongi ym., 2021, s. 32.)

4.4 MinD– voimauttava hevostoiminta

MinD –lyhenne tulee sanoista motivation, interaction, nice atmosphere ja dialogue. Motivation eli motivaatio on isossa osassa MinD- toimintaa. MinD –toiminta antaa asiakkaalle mahdollisuuden muutokseen ja sen vuoksi asiakkaalta tulee löytyä motivaatiota muutokseen. Sisäisellä motivaatiolla tarkoitetaan ihmisen omaa tahtoa saada aikaan muutos elämässä. Positiivisella motivaatiolla tarkoitetaan ihmisen halua edetä kohti hyvää ja positiivista muutosta. Sisäinen sekä positiivinen motivaatio ovat MinDin yhteydessä puhuttaessa ensisijaisessa roolissa. (Silkko-Vainio ym., 2022, s.5.) Interaction eli vuorovaikutus tarkoittaa ryhmän jäsenten keskeistä vuorovaikutusta, vertaistukea sekä ihmisen ja hevosen välistä vuorovaikutusta. Vuorovaikutus pitää sisällään niin puheen kuin sanattoman vuorovaikutuksen. Nice atmosphere tarkoittaa mukavaa ilmapiiriä. Jotta ihmisessä voi tapahtua muutos, tulee ilmapiirin olla turvallinen ja mukava. MinD –toiminnassa ilmapiiristä ja tunnelman luomisesta ottaa vastuun ohjaaja. Dialogue eli dialogi tarkoittaa vastavuoroisuutta. MinD –toiminnassa pyritään rakentamaan toimivaa vuorovaikutussuhdetta ryhmän jäsenten välille. (Silkko-Vainio ym., 2022, s.6.)

MinDin pohjana on saksalaisen Marlene Baumin opit, jossa puhutaan hevosen motivoivista elementeistä. Baumin mukaan hevonen haastaa ihmistä monipuolisesti ja tarjoaa erilaisia vuorovaikutusmahdollisuuksia, joissa ihminen joutuu käsittelemään omia tapoja, tunteita ja narraatiota. Hevosen kanssa toimiessa ihmisen tulee käyttäytyä johdonmukaisesti, ja kun ihminen toimii johdonmukaisesti, hevonen antaa siitä välittömän palautteen ihmiselle. (Silkko-Vainio ym., 2022, s.5.)

MinD –toiminta tapahtuu aina talliin ja hevoseen liittyvässä miljöössä (Silkko-Vainio ym., 2022, s.20). Työskentelyn tarkoitus on luoda luottamuksellinen ja välittävä ilmapiiri, jossa vastaukset löytyvät asiakkaan toimesta hevosen vuorovaikutustaitojen, vertaistuen ja voimavarakeskeisen ohjauksen avulla. Yhteisten kokemusten jakaminen ja tulevaisuuden rakentaminen ryhmän tarjoaman vertaistuen avulla täydentää hevosen kanssa tehtäviä vuorovaikutusharjoituksia. Tämän kaltaisessa toiminnassa työskentelevän hevosen on oltava aktiivinen ja ihmiseen kontaktia ottava sekä kyetä aitoon, vilpittömään kohtaamiseen. Hevosella ei saa olla aikaisemmista tapahtumista aiheutuneita traumoja tai jännitteitä, jotka saattavat häiritä vuorovaikutusta. (Minteli, 2015.)

MinD-voimauttava hevostoiminta ja sosiaalipedagoginen hevostoiminta ovat hyvin samankaltaisia menetelmiä, eikä selkeitä käytännön eroja niiden välillä voi osoittaa. Yhteenvedona voimme todeta erojen näkyvän lähinnä teorioiden taustoissa ja painotuksissa päätavoitteiden ollessa molemmissa menetelmissä asiakkaan hyvinvoinnin lisääminen eri osa-alueilla. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta pohjautuu selkeästi sosiaalipedagogiikan teorioihin ja tavoitteena on keskeisesti syrjäytymisen ehkäisy ja hyvinvoinnin lisääntyminen. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan peruspilareita ovat toiminnallisuus, yhteisöllisyys ja elämyksellisyys, jotka toteutuvat talliympäristössä (Hämäläinen & Koistinen, 2019, s. 10–11). MinD eli voimauttavan hevostoiminnan tarkoitus on mahdollistaa ryhmän jäsenille voimaantumisprosessi. Ryhmän jäsenillä on yhdistävä tekijä, jonka vuoksi ryhmä on vertaistuellinen. Ryhmään osallistuvien vuorovaikutustaidot sekä ryhmätyötaidot kehittyvät. Ryhmä tuo mukanaan osallisuuden tunteen sekä opettaa jäsenilleen vastuun ottamista ja jakamista. (Silkko-Vainio ym., 2022, s. 18–20, 24.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, kuinka hevosavusteisen toiminnan asiakkaat ovat kokeneet toiminnan vaikuttavan arjen sujumiseen ja sosiaalisiin suhteisiin osana sosiaalihuollon tukitoimia. Tarkoitamme sosiaalihuollon tukitoimilla tässä yhteydessä tehostettua perhetyötä, ammatillista tukihenkilötoimintaa sekä lasten ja nuorten ohjauspalvelua.

Tarkoituksenamme oli selvittää asiakkaiden kokemuksia verkossa täytettävän Webropol- kyselyn (liite 1.) vastauksia analysoimalla. Toivoimme, että pystyisimme muodostamaan niiden avulla selkeän raportin siitä, miten hevosavusteinen toiminta on hyödyttänyt kyselyyn vastanneita nuoria. Samalla keräsimme yhteistyökumppanillemme arvokasta tietoa asiakastyytyväisyydestä. Analysoimme myös kahdelle hevosavusteisen toiminnan ohjaajalle toteuttamaamme haastattelua. Haastattelujen analysoimisen tarkoituksena oli saada peilauspintaa kyselyjen vastausten antamalle informaatiolle. Haastattelujen avulla tarkoituksenamme oli myös kuvata yleisellä tasolla ohjaajien saamaa asiakaspalautetta sekä havaintoja hevostoiminnan vaikuttavuudesta nuorten haasteisiin.

Tavoitteenamme oli tuottaa Humana Oy:n työntekijöille tietoa heidän työnsä tuloksista ja tärkeydestä asiakkaille. Tutkittu tieto asiakkaiden kokemuksista voi edistää palvelun kehittämistä yhä enemmän asiakkaita hyödyttäväksi. Halusimme keskittyä erityisesti siihen, oliko hevosavusteinen toiminta vaikuttanut nuorten arjen sujumiseen ja sosiaalisiin suhteisiin.

Hevosavusteisuus ja muu eläinavusteinen toiminta sosiaalihuollon tukitoimena ei ole vielä kovin laajasti tunnettu aihe. Koska toimintamuoto on monelle ammattilaiselle vieras, eivät he osaa hyödyntää hevosavusteisuutta työssään tai pyytää siihen resursseja. Tutkimuksemme lisää toivottavasti aiheen tunnettavuutta opiskelijoiden ja näin ollen tulevien ammattilaisten keskuudessa. Erityisesti tavoitteenamme oli muodostaa aiheesta selkeä käsitys meille tekijöille, jotta saisimme yhden toimivan työkalun lisää ammatilliseen työkalupakkiimme.

Rajasimme tutkimuskysymyksemme kolmeen kysymykseen, joiden oli tarkoitus selvittää, millainen merkitys hevosavusteisella toiminnalla oli ollut Humana Avo-palvelut Espoon asiakkaille.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millä tavoilla asiakkaat kuvaavat kokemuksiaan hevosavusteisesta toiminnasta?
2. Miten hevosavusteisen toiminnan vaikutus on näkynyt asiakkaan arjessa ja sosiaalisissa suhteissa?
3. Kuinka hyvin hevosavusteisten toimintakertojen määrä riittää vastaamaan asiakkaan tarpeisiin?

Sekä asiakkaille laadittu Webropol- kysely (liite 1), että hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastattelurunko (liite 3) laadittiin vastaamaan näihin kolmeen tutkimuskysymykseen. Halusimme keskittyä tarkastelemaan hevosavusteisen toiminnan vaikutusta nimenomaan asiakkaan arkeen ja sosiaalisiin suhteisiin, koska näihin liittyvät haasteet nousivat esille Humanan hevostoiminnan ohjaajien kertoessa asiakastapauksistaan. Erityisesti varhaisnuoruus onkin kuohuvaa aikaa ja siihen liittyy usein mielialojen, käytöksen ja ihmissuhteiden ailahtelu. Ailahtelu voi vaikeuttaa arkea aiheuttamalla ongelmia koulunkäynnissä ja käyttäytymisessä. Suhde vanhempiin voi olla koetuksella, kun nuorella on välillä suuri tarve itsenäistyä ja välillä hän on täysin riippuvainen vanhemmistaan. (Marttinen & Karlsson, 2013, s. 8.)

6 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA TYÖELÄMÄKUMPPANI

Opinnäytetyömme teimme yhteistyössä pohjoismaisen sosiaali- ja hoivapalveluita tuottavan yrityksen, Humanan kanssa. Sen palveluihin kuuluu asumispalvelut, avopalvelut sekä lastensuojelupalvelu. Humanan arvomaailma perustuu visiioon “Jokaisella on oikeus hyvään elämään”. Suomessa yritys on toiminut vuodesta 2016 lähtien. Lisäksi yrityksellä on toimintaa Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa. (Humana, 2022b.)

Keskitymme opinnäytetyössämme Humana Avopalvelut Espoon järjestämään hevosavusteiseen toimintaan osana tehostettua perhetyötä, lasten ja nuorten ohjauspalvelua sekä tukihenkilötoimintaa. Palveluja tarjotaan lastensuojelun ja sosiaalihuollon asiakkaille. Toiminnan tarkoituksena on tukea ja edistää lasten, nuorten sekä perheiden hyvinvointia heidän arjessaan. (Humana, i.a.) Humana Avopalvelut Espoon asiakkaat ovat Espoon kaupungin asiakkaita, joille kaupunki tarjoaa palvelun ostopalveluna. Työmme tarkoituksena oli kerätä kokemuksia Humanan hevosavusteisen perhetyön asiakkailta kyselylomakkeen avulla sekä haastatella hevosavusteisen toiminnan ohjaajia.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

7.1 Aineiston keruu

Tutkimussuunnitelmaa tehdessä valitaan tutkimusmenetelmä ja sitten vastaus-ten keräämistapa. Sen jälkeen lähdetään pohtimaan, kuinka paljon tarvitaan vastauksia, jotta tutkimusongelmaan saadaan kattava vastaus. Tilastoyksiköllä eli havainnointiyksiköllä tarkoitetaan tutkittavaa kohdetta eli esimerkiksi henkilöitä, tuotteita tai tekstejä. Otos muodostuu havainnointiyksiköistä. Perusjoukoksi kutsutaan ihmisiä, tuotteita tai tekstejä, jotka otetaan mukaan tutkimukseen eli siihen sisältyy kaikki havainnointiyksiköt. Otanta voidaan toteuttaa kokonaisotantana,

yksinkertaisena satunnaisotantana, systemaattisena, ositettuna tai ryväsotantana. Perusjoukon koko määrittelee, tehdäänkö kokonaistutkimus vai otetaanko käyttöön otantamenetelmä. (Vilkka, 2021, s.98.)

Opinnäytetyömme toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä sekä kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimusmenetelmänä. Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän yleisin aineistonkeruumenetelmä on kysely. Kyselyä käytetään usein kvantitatiivisessa, eli määrällisessä aineistonkeruumenetelmässä. Tämä ei kuitenkaan ole este menetelmän käyttämisestä myös kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 62.)

Hevosavusteisen toiminnan ohjaaja toimitti linkin kyselyyn saatekirjeineen asiakkaalle ja/tai hänen huoltajalleen. Päädyimme tähän ratkaisuun sen vuoksi, että uskomme itsenäisen vastaamisen tutussa ympäristössä madaltavan asiakkaan kynnystä vastata totuudenmukaisesti. Kyselylomakkeessa on sekä avoimia kysymyksiä että kysymyksiä, joissa on valmiit vaihtoehdot ja mahdollisuus arvioida numeerisesti. Halusimme kyselyyn monenlaisia kysymyksiä eri teemoittain, jotta saisimme mahdollisimman luotettavia vastauksia. Hevosavusteisen toiminnan ohjaajia haastattelimme Teamsin välityksellä. Ohjaajille esitetyt kysymykset olivat tarkkaan valittuja, jotta saisimme vastauksista lisäarvoa tutkimuksellemme.

Asiakkaille teimme Webropol –kyselylomakkeen (liite 1), johon vastasivat hevosavusteisen toiminnan asiakkaat, eli nuoret. Myös huoltajalle on kyselylomakkeessa kaksi kysymystä sekä kohta, jossa huoltaja antaa suostumuksensa alakäisen lapsensa vastausten käyttämiseen tutkimusaineistona. Hevosavusteisen toiminnan ohjaaja toimitti linkin kyselyyn saatekirjeineen asiakkaalle ja/tai hänen huoltajalleen, joten me emme tavanneet asiakkaista kertaakaan. Päädyimme tähän ratkaisuun sen vuoksi, että uskomme itsenäisen vastaamisen tutussa ympäristössä madaltavan asiakkaan kynnystä vastata totuudenmukaisesti. Kyselylomakkeessa on sekä avoimia kysymyksiä että kysymyksiä, joissa on valmiit vaihtoehdot ja mahdollisuus arvioida numeerisesti. Halusimme kyselyyn monenlaisia kysymyksiä eri teemoittain, jotta saisimme mahdollisimman luotettavia vastauksia. Hevosavusteista toimintaa myönnetään asiakkaalle tavallisesti viiden kerran jakso, joka on joka tapauksessa lyhyt prosessi ja sen onnistumisen keskiössä on

ohjaajan ja asiakkaan välisen luottamuksen rakentuminen. Siksi tulimme yhdessä ohjaajien kanssa siihen tulokseen, että meidän läsnäolomme opiskelijoina olisi asiakkaalle turhan hämmentävää. Aineistonkeruu aloitettiin toukokuussa 2022 ja se päättyi joulukuun lopussa 2022. Kyselylomake lähetettiin kahdeksalle huoltajalle ja sitä kautta nuorelle, ja heistä viisi vastasi.

Kyselylomake on käytetyin aineistonkeruumenetelmä määrällisessä tutkimusmenetelmässä. Kyselystä käytetään myös nimitystä survey-tutkimus, jolla tarkoitetaan kyselyn olevan standardoitu eli vakioitu. Vakioimisella tarkoitetaan kyselyn olevan täysin samanlainen jokaiselle vastaajalle. Kyselylomaketutkimuksessa vastaaja lukee itse tutkimuksen kirjalliset kysymykset ja vastaa niihin kirjallisesti. Kyselylomaketutkimus sopii erityisesti suurelle tai hajanaiselle joukolle ihmisiä. Kyselylomaketutkimusta käytetään myös tilanteissa, joissa kysymykset ovat arkaluontoisia. Tässä tutkimustavassa vastaaja jää aina tuntemattomaksi. Tyypillisin haitta kyselylomaketutkimuksessa on se, että vastaajamäärä jää usein matalaksi, jota kutsutaan tutkimusaineiston kadoksi. (Vilkkä, 2021, s.94.)

Kyselylomakkeessamme oli sekä avoimia kysymyksiä, että kysymyksiä, joissa oli valmiit vastausvaihtoehdot tai mahdollisuus arvioida numeerisesti. Kyselylomake laadittiin tutkimuskysymysten pohjalta niin, että jokainen kysymys tarjoaisi jonkin näkökulman johonkin tutkimuskysymykseen. Halusimme kartoittaa nuorten omaa kokemusta hevosavusteisesta toiminnasta, joka oli heidän kohdallaan osa sosiaalihuollon tukitoimia. Pyrimme muodostamaan myös kysymyksiä, joiden vastaukset antavat viitteitä nuorten psyykkisen hyvinvoinnin tilasta käytännön kokemusten kautta. Aineistonkeruun jälkeen kokosimme vastaukset yhteen ja lähdimme tulkitsemaan vastauksia. Jokaisen kysymyksen vastauksista teimme yhteenvedon ja pohdimme vastuksia suhteessa tutkimuskysymyksiimme.

Kun olimme saaneet kaikki Webropol- kyselyn vastaukset, huomasimme, etteivät ne yksistään antaa meille luotettavaa kuvaa asiakkaiden tyytyväisyydestä hevosavusteiseen toimintaan. Päätimme tässä vaiheessa laajentaa tutkimustamme hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastatteluilla.

Kahta hevosavusteisen toiminnan ohjaajaa haastattelimme tammikuussa 2023. Haastattelu toteutui Teamsin välityksellä. Toimitimme kysymykset ohjaajille etukäteen, jotta he voisivat pohtia vastauksia valmiiksi. Myös ohjaajille suunnatut haastattelukysymykset laadimme tutkimuskysymyksiimme vastaaviksi ja valitsimme kysymykset tarkkaan, jotta saisimme vastauksista lisäarvoa tutkimuksemme. Teemoina haastattelussa olivat kyselylomakkeen tavoin nuorten arjen sujumiseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvät asiat. Haastattelutilanne tallennettiin vastausten analysointia varten, ja tiedosto tuhottiin heti, kun analyysi oli valmis. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä tutkimustavaksi valitaan usein haastattelu, jolloin aineistoksi muodostuu ihmisten kokemukset puheen muodossa (Vilkkä, 2021, s. 122).

Kun keräsimme tutkimukseemme tietoa eri menetelmin, puhutaan aineistotriangulaatiosta. Aineistotriangulaatiossa käytetään useita eri aineistoja tai eri tiedon kohteita. Menetelmätriangulaation käytön perusteluna on usein se, ettei yhdellä tutkimusmenetelmällä tavoiteta riittävän luotettavaa kuvaa tutkittavasta kohteesta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006a.)

7.2 Aineiston analyysi

Laadullisen tutkimuksen tyypillisin analyysimenetelmä on sisällönanalyysi. Sitä voidaan käyttää analysoitaessa lähes kaikkia erilaisia laadullisen tutkimuksen analyysikonaisuuksia. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 78.) Sisällönanalyysi on tekstianalyysi, jolla etsitään tekstin merkitystä. Analyysin tarkoituksena on luoda selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Materiaalia voivat olla esimerkiksi artikkelit, puhe, keskustelu tai haastattelu. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tutkittavasta asiasta materiaali tiivistetysti. Menetelmällä saadaan aineisto järjestettyä johtopäätöksiä varten. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 86.)

Hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastattelut toteutimme teemahaastatteluna. Teemahaastattelu on paljon käytetty tapa tutkimushaastatteluissa. Teemahaastattelusta käytetään myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelussa nostetaan esiin keskeisimmät tutkittavaa ilmiötä koskevat aiheet,

joiden käsittely on tutkimuskysymysten kannalta välttämätöntä. Haastatteluiden tavoitteena on, että jokainen haastateltava voi kertoa oman näkemyksensä tutkittavasta ilmiöstä. Teemahaastatteluja sekä avoimia kysymyksiä käytetään erityisesti tilanteissa, joissa tutkittavasta ilmiöstä löytyy vain vähän tietoa entuudestaan. Haastatteluita tehdessä tutkijoiden on tärkeää huolehtia, että haastateltavat pysyvät annetussa aiheessa. (Vilkkä, 2021, s.124, 126.)

Valitsimme tutkimuksemme analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin. Se jaetaan kolmeen vaiheeseen, jotka ovat aineiston redusointi eli pelkistäminen, klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Analyysia aloittaessa on määritettävä analyysiyksikkö, joka voi olla yksittäinen sana, virke tai useamman virkkeen kokonaisuus. Analyysiyksikön määräämistä viitoittaa tutkimuksen tarkoitus sekä aineiston laatu. Redusoinnissa eli pelkistämisen analysoitava tieto voi olla haastattelu, asiakirja tai muu dokumentti. Redusoinnin aikana materiaaleista karsitaan kaikki ylimääräinen pois. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 91.)

Redusoinnin jälkeen aloitetaan klusterointi eli ryhmittely. Klusteroidessa tekstiä käydään läpi aineistosta erotellut alkuperäisessä muodossa olevat ilmaisut ja ilmaisuista etsitään samankaltaisia ja eroja kuvaavia ilmaisuja. Ilmaisut ryhmitellään ja niistä muodostuu alaluokat. Alaluokat nimetään sisältöä kuvaavin ilmaisin. Klusterointi luo pohjan tutkimuksen rakenteelle. Alaluokkia yhdistellään, jolloin syntyy yläluokkia ja yläluokkia yhdistellessä syntyy pääluokat. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 92.)

Aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen on vaihe, jossa erotellaan aineistosta tutkittavan ilmiön kannalta oleellinen tieto ja tiedon perusteella luodaan teoreettiset käsitteet. Abstrahoinnissa päästään teoreettisista käsitteistä johtopäätöksiin. Abstrahointia jatketaan yhdistelemällä aineiston luokituksia niin pitkälle, kuin se on aineiston pohjalta mahdollista. Analyysia tehdessä on tärkeää pitää huolta, ettei yhteys aineiston ja alkuperäisdatan välillä katoa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 93.)

Määrällisessä tutkimusmenetelmässä tärkein osio on kyselylomakkeen suunnittelu, jonka ydin löytyy tutkimussuunnitelmasta. Suunnitteluvaiheessa tutkijoiden tulee tietää tutkimuksen tavoitteet ja tutkimuskysymykset. Tutkimuksen tavoitteita ja tutkimuskysymyksiä pohtiessa tutkijat voivat määrittellä selittävät tekijät eli taustamuuttujat. Taustamuuttujia voivat olla esimerkiksi sukupuoli tai koulutus. Taustamuuttujat voivat vaikuttaa tutkittaviin asioihin eli selittäviin muuttujiin. (Vilkkä, 2021, s. 105-108.)

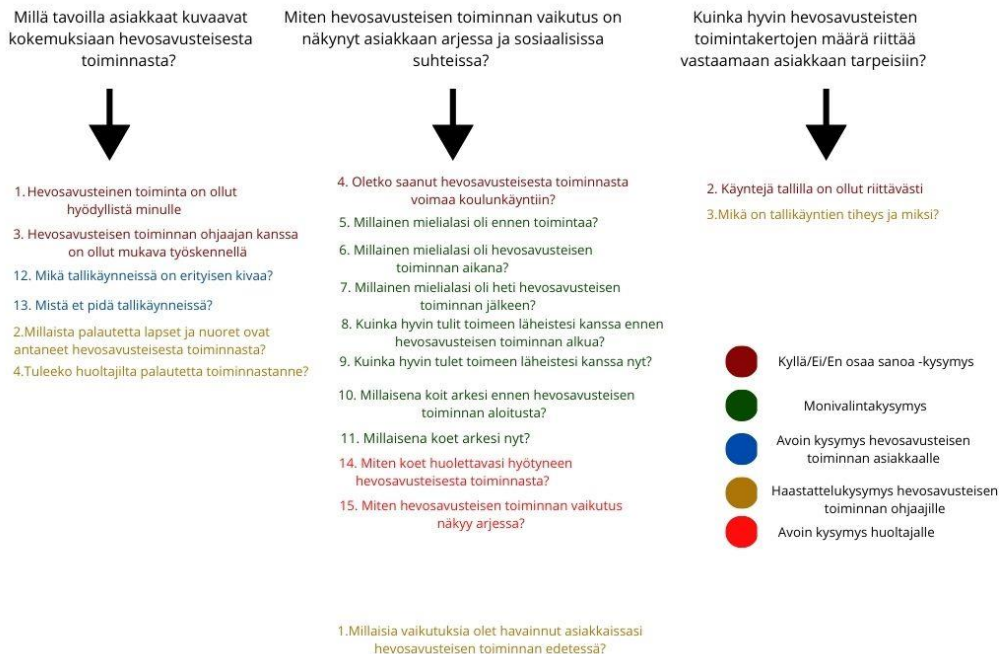
Tutkimuksen tiedonintressi sekä avoimien kysymysten vastausten analysointiin valittu menetelmä määrää tutkimusmenetelmän. Kysymykset tulee muotoilla niin, että vastaaja varmasti ymmärtää, mitä siinä kysytään. Kysymysten järjestys ja asettelu on myös tärkeää vastaajan kannalta, sillä kysymyksiin vastaaminen on helpompaa, kun ne esitetään johdonmukaisessa järjestyksessä. Jokaisen kysymyksen kohdalla tulee pohtia, mitä tällä kysymyksellä mitataan ja onko se tieto oleellista tutkimuskysymyksen kannalta. Turhat kysymykset ovat tärkeää rajata tutkimuksesta pois. Kyselylomakkeen pitää vastata tutkimuskysymyksiin, sillä se on tärkeää tutkimuksen validiteetin eli luotettavuuden kannalta. Kyselylomake on tärkeää testata ennen varsinaisen tutkimuksen alkua. Testaamisella tarkoitetaan, että muutama perusjoukkoa vastaava henkilö arvioi lomaketta kriittisesti. Kyselylomakkeesta saatavien tietojen käsittely tulee suunnitella jo kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa. (Vilkkä, 2021, s.105-109.)

Analysoimme kyselylomakkeella keräämämme materiaalin sekä määrällisesti että laadullisesti. Kvantitatiivisesti eli määrällisesti analysoimme monivalintakysymykset. Näiden kysymysten vastaukset raportoimme hyödyntämällä Webropol-ohjelman omia työkaluja. Näin saimme kunkin kysymyksen vastauksista keskiarvon tai prosentit. Kvalitatiivisesti eli laadullisesti analysoimme avoimiin kysymyksiin tulleet vastaukset sekä hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastattelut.

Redusoidessamme saamiamme vastauksia, pelkistimme vastaukset ja jätimme teksteistä pois kaiken epäolennaisen. Tämän jälkeen klusteroimme eli ryhmittelimme kyselylomakkeen kysymykset sekä haastattelukysymykset ja jaottelimme ne tutkimuskysymysten alle sen mukaan, mihin tutkimuskysymykseen mikäkin

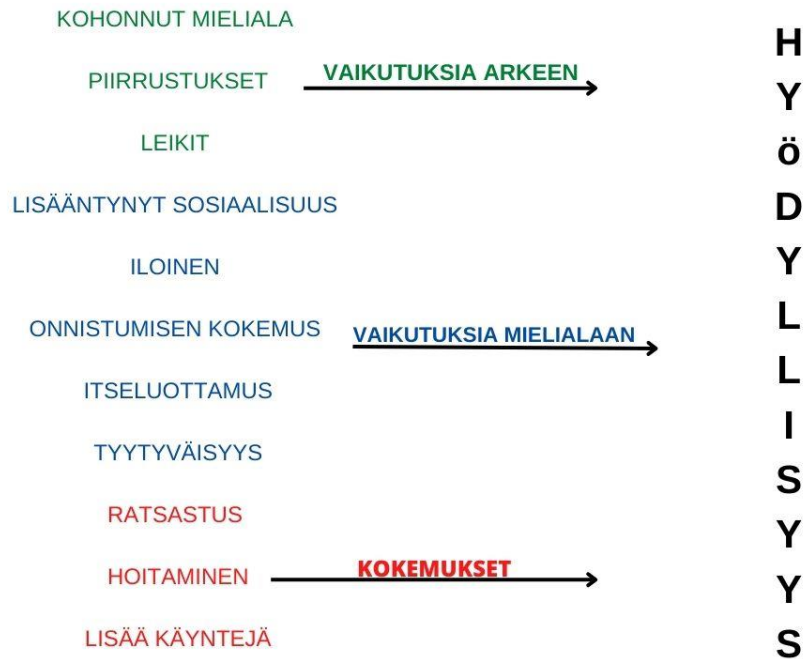
kysymys vastaa. Alla olevassa kuvassa on havainnollistettu tämä ryhmittely (KUVA 2).

Tutkimuskysymykset

Kuva 2. Kyselylomakkeen ja ohjaajien kysymykset ryhmiteltyinä tutkimuskysymysten alle

Klusteroinnin jälkeen abstrahoiimme redusoimamme vastaukset (KUVA 3) ja erotelimme tutkimuksen kannalta vastauksista olennaiset tiedot. Näin pääsimme teorian kannalta olennaisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Seuraavalla kuvalla havainnollistamme analyysin kuvaamista.

Kuva 3. Käsitteiden muovautuminen aineiston analyysin aikana

Kyselylomaketutkimuksen vastauksia kerättiin toukokuun alusta joulukuun loppuun vuonna 2022. Saimme kyselyymme yhteensä viisi vastausta hevostoimintaan osallistuneilta nuorilta. Lisäksi haastattelimme hevostoiminnan kahta ohjaajaa. Tuloksissa peilaamme sekä asiakkaiden, että ohjaajien vastauksia toisiinsa ja analysoimme ne yhdessä.

8 TULOKSET

8.1 Asiakkaiden kokemukset hevosavusteisesta toiminnasta

Kokosimme tähän kyselylomakkeesta saadut tulokset, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen *Millä tavoilla asiakkaat kuvaavat kokemuksiaan hevosavusteisesta toiminnasta?* Halusimme tämän kysymyksen avulla saada vahvistusta teoriaan pohjautuvalle käsityksellemme siitä, että hevosavusteinen toiminta on sopiva tutkimuoto lastensuojelun avohuollon ja muun sosiaalihuollon asiakkaille. Ennakko-

oletuksemme oli, että nuorten positiiviset kokemukset heijastaisivat nuoren osallisuuden ja onnistumisen kokemuksia, joita aiemmissa tutkimuksissa on todettu hevosavusteisen toiminnan pystyvän tarjoamaan.

Kyselylomakkeen monivalintakysymyksistä kaksi koski yllä mainittua tutkimuskysymystä. Kysyimme, kokivatko nuoret hevosavusteisen toiminnan olleen hyödyllistä hänelle sekä millaisena he kokivat työskentelyn hevosavusteisen toiminnan ohjaajan kanssa. Tuloksista kävi ilmi, että neljä nuorista koki hevostoiminnan olleen hyödyllistä. Yksi nuori ei osannut vastata kysymykseen. Nuorista kaikki kokivat hevosavusteisen toiminnan ohjaajan kanssa työskentelyn mukavaksi.

Kyselylomakkeen väittämistä saaduista tuloksista kaksi tuottaa tietoa siitä, millä tavoilla asiakkaat kuvaavat kokemuksiaan hevosavusteisesta toiminnasta. Nuoret nostavat vastauksissaan esiin positiivisena asiana erityisesti vuorovaikutuksen hevosen ja hevosavusteisen toiminnan ohjaajan kanssa. Myös hevosen hoitaminen ja ratsastaminen ovat mieluisia asioita vastaajille. Negatiivisia asioita toiminnasta nuoret eivät osanneet juurikaan sanoittaa, mutta yksi vastaajista mainitsi kylmyyden ikäväksi asiaksi.

Myös hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastattelussa nousee esille, kuinka positiivinen ja voimaannuttava kokemus vuorovaikutus hevosen kanssa on nuorelle. Palaute on pääasiassa vain hyvää. Nuoret antavat suoraan sanallista palautetta siitä, kuinka on ollut kivaa. Huoltajat tai omaohjaaja ovat huomanneet nuoren olemuksen muuttuneen iloisemmaksi, rennommaksi ja reippaammaksi välittömästi tallikäyntien jälkeen.

Kysyimme hevosavusteisen toiminnan ohjaajilta, millaista palautetta lapset ja nuoret ovat antaneet toiminnasta. Ohjaajat kertoivat saavansa paljon hyvää palautetta joko suoraan asiakkaalta, tai nuoren omaohjaajan kautta.

Omaohjaajat kertoo usein jälkeinpäin, että näkevät jo heti siinä kun lähtee tallilta niin nuoren elekielestä et he on paljon iloisempia, hymyileväisempiä, rauhallisempia ja asiakkaat kertoo sit heti et oli kivaa ja tulipa hyvä olo. (Ohjaaja 1)

Se on ehkä tyypillisin että he (nuoret) kertoo et tuli hyvä, ja rento ja rauhallinen olo ja et oli kivaa, erilaista tekemistä. (Ohjaaja 2)

Huoltajilta saatu palaute on haastattelemiemme ohjaajien mukaan myös pääasiassa kiittävää. Huoltajat antavat palautetta useimmiten asiakkuuden väli- ja loppuneuvotteluissa, joissa vanhemmat usein kertovat hevosavusteisen toiminnan olleen erityisen toimivaa nuoren kannalta. Ohjaajat kertoivat myös kuulevansa huoltajilta usein toiveen siitä, että voisiko hevosavusteista toimintaa saada enemmän. Jos huoltajilta on saatu suoraa palautetta, ovat he kertoneen nuoren olleen iloisempi ja puheliaampi tallikäynnin jälkeen.

Vanhemmilta tulee sit, jos heiltä tulee, niin sellasta että olipa mukava kun tuli ilonen ja reipas nuori sieltä takasin, ku usein on ollu sitä just että ei lähde kotoa mihinkään tai että saattaa olla et on hyvinkin eristäytynyt omaan huoneeseen ja puhumaton. Niin vanhemmat huomaa sen siinä mielialan muutoksessa, et on paljon paremmalla mielellä sen tallikerran jälkeen. (Ohjaaja 1)

8.2 Hevosavusteisen toiminnan vaikutus asiakkaan arkeen ja sosiaalisiin suhteisiin

Tähän kappaleeseen on koottu kaikki tulokset, jotka vastaavat tutkimuskysymykseemme *Miten hevosavusteisen toiminnan vaikutus on näkynyt asiakkaan arjessa ja sosiaalisissa suhteissa?* Haimme tutkimuskysymykseen vastauksia kysymällä nuorilta, onko hevosavusteinen toiminta antanut voimaa koulunkäyntiin, millainen heidän mielialansa oli toiminnan aikana sekä ennen ja jälkeen sen ja kuinka he kokivat tullessa toimeen läheistensä kanssa ennen hevosavusteisen toimintajakson alkua, ja sen jälkeen sekä millaisena he kokivat arkensa ennen ja jälkeen hevosavusteisen toimintajakson. Nuoruuteen liittyvät haasteet heijastuvat yleensä juuri sosiaalisiin suhteisiin nuoren irrottautuessa vanhemmistaan ja kavereiden merkityksen korostuessa. Koulunkäynti on oleellinen osa nuorten arkea ja erilaiset elämän käännekohdat vaikuttavat herkästi siihen ja yleisesti arjen sujumiseen. Mieliala voi nuoruusiässä heitellä paljonkin, mutta siihen liittyvän kysymyksen myötä hahmotimme hevosavusteisen toiminnan mielekkyyttä.

Kolme vastaajista koki saaneensa hevosavusteisesta toiminnasta voimaa koulunkäyntiin. Yksi ei kokenut saaneensa toiminnasta voimaa koulunkäyntiin ja yksi ei osannut vastata kysymykseen.

Monivalintakysymyksissä kysyimme mielialasta ennen hevosavusteisen toiminnan alkua, toiminnan aikana sekä välittömästi sen jälkeen. Kaavioista voimme lukea, että nuorten mieliala oli ennen toiminnan alkua alhainen (keskiarvo 5.2). Hevosavusteisen toiminnan aikana mieliala kohosi (keskiarvo 8.8) ja välittömästi toiminnan jälkeen mieliala pysyi kohonneella tasolla (keskiarvo 8.4).

Kyselylomakkeessa kysyimme, miten hyvin nuoret kokivat tulevansa toimeen läheistensä kanssa ennen ensimmäistä hevosavusteisen toiminnan alkua ja miten he tulevat toimeen hevosavusteisen toiminnan jakson loputtua. Vastauksista havaitsimme, että hevosavusteisella toiminnalla on ollut myönteinen vaikutus sosiaalisiin suhteisiin lähimmäisten kanssa, sillä keskiarvo ennen ensimmäistä toimintakertaa oli 7.4, kun taas hevosavusteisen toimintajakson päätyttyä keskiarvo nousi 8.0. Kysyimme myös nuorilta, millaisena he kokivat arkensa ennen hevosavusteisen toiminnan alkua ja miten he kokevat arkensa nyt, kun hevosavusteisen toiminnan jakso on päättynyt. Vastausten keskiarvo ennen toiminnan alkua oli 6.2, kun toiminnan päätyttyä se oli 7.8.

Nuorten huoltajilta kysyimme, miten he kokevat nuoren hyötyneen hevosavusteisesta toiminnasta. Tällä kysymyksellä halusimme saada huoltajilta näkökulmaa asioista, joita kysyimme myös nuorilta. Muotoilimme kysymyksen niin, että se kattaa sekä sosiaalisiin suhteisiin, mielialaan, koulunkäyntiin ja arjen sujumiseen liittyvät kysymykset. Vastauksista käy ilmi, että nuoret saavat onnistumisen kokemuksia ja kokevat toiminnan mukavana sekä hyvää mieltä tuottavana. Lisäksi vastauksista tulee ilmi, että nuorten itseluottamus on lisääntynyt ja sen vuoksi rohkeus on lisääntynyt. Kysyimme myös, miten toiminnan vaikutus näkyy arjessa. Kolmessa vastauksessa korostuu positiiviset muutokset mielialassa ja sosiaalisuudessa. Lisäksi vastauksista käy ilmi, että hevoset ovat tulleet mukaan piirustuksiin ja leikkeihin.

Hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastattelukysymysten pohjalla oli saada heiltä näkökulmaa samoihin asioihin, joita kysyimme nuorilta ja huoltajilta. Ohjaajien haastattelusta ilmeni, että hevosavusteinen toiminta vaikuttaa nuoreen hyvin selkeästi. Hevosavusteisessa toiminnassa nuoren jännitys hälveni nopeasti ja hän sai varmuutta paitsi omaan tekemiseen, myös vuorovaikutukseen ohjaajan kanssa. Haastattelussa tuli esille hyvin samantapaisia havaintoja, kuin huoltajat kuvasivat edellä.

Ohjaajat kertoivat havainneensa nuorissa positiivisia muutoksia hevosavusteisen toiminnan aikana sekä asiakkuussuhteen edetessä. Molemmat haastattelemistamme ohjaajista nosti esille nuoren itsevarmuuden ja luottamuksen omaan tekemiseen lisääntyneen. Ohjaajat kertoivat myös, että nuoren jännitys on usein korostuneen voimakasta prosessin alussa, johtuen asiakkaiden yleisestä vaikeudesta solmia uusia ihmissuhteita ja uusien tilanteiden kohtaamisesta. Ohjaajat olivat havainneet kuitenkin, että nuoret saavat hyvin nopeasti rentouden ja varmuuden tekemiseensä hevosavusteisessa toiminnassa ja jännityksen helpottavan.

Avoimuus lisääntyy huikean nopeasti, et eka kerta on ehkä vielä semmosta ohjaajan omaa kerrontaa ja kyselemistä mutta jo toisella kerralla se vuorovaikutuksen taso on jo ihan erilaista. Semmonen dialogisuus lisääntyy. (Ohjaaja 1)

Ihan konkreettinen esimerkki on, kun eräs nuori itse sanoi, että hänen toiminnanohjaus on parantunut. Ja miten se on kotona näkynyt, niin sielläkin toiminta on helpottunut. Kun vertaa ei- hevosavusteiseen toimintaan, niin sen eron huomaa. Saa kyl paljon helpommin kontaktin ja luottamuksen nuoreen. (Ohjaaja 2)

8.3 Hevosavusteisen toiminnan toimintakertojen määrä asiakkaiden näkökulmasta

Tähän kappaleeseen on koottu aineisto, joka vastaa tutkimuskysymykseemme *Kuinka hyvin hevosavusteisten toimintakertojen määrä riittää vastaamaan asiakkaan tarpeisiin?* Tähän tutkimuskysymykseen haimme vastauksia kysymällä nuorten ja hevostoiminnan ohjaajien näkökulmia käyntikertojen riittävydestä ja

tiheydestä. Halusimme kartoittaa, onko sosiaalihuollon tukitoimena myönnettävä viiden toimintakerran jakso sopiva nuorten psyykkiseen hyvinvointiin liittyvien asioiden kannalta ja mikä olisi optimaalinen asiakkuuden kesto juuri hevosavusteisessa toiminnassa.

Nuorista kolme kokivat, että käyntejä tallilla on ollut riittävästi. Yhden (1 kpl) nuoren mielestä tallikäyntejä ei ole ollut riittävästi. Suurin osa nuorista siis pitää viittä (5) kertaa riittävänä määränä hevosavusteisessa toiminnassa.

Hevosavusteisen toiminnan jaksottamisesta ohjaajien haastattelu antoi meille laajemman kuvan, kuin mitä voimme asiakkaiden vastauksista muodostaa. Haastattelussa nousi esille se, kuinka viisi toteutuskertaa olisi hyvä ajoittaa. Ohjaajat olivat sitä mieltä, että säännölliset käynnit 1–2 viikon välein palvelisivat nuorta parhaiten. Pitkien taukojen jälkeen luottamuksen rakentaminen joudutaan ikään kuin aloittamaan uudestaan ohjaajien näkemyksen mukaan. Silloin mukana on taas jännitys ja epävarmuus. Toisaalta ohjaajat kertoivat, että toisinaan pidempi tauko käyntikertojen välillä on ihan perusteltua, jotta nuori ehtii prosessoida käsiteltyjä asioita. Kuitenkin perheen sopimus kaupungin kanssa asettaa rajat, minkä sisällä hevosavusteinen toiminta toteutetaan.

Mun suosikki on et se viis kertaa toteutus ihan joka viikko, kerran viikossa, jollon tulis selvä jatkumo ja semmonen intensiivisyys. (Ohjaaja 2)

Kahden viikon väleinkin on aika ideaali, et siinä on se aika prosessoida asioita, jos vaikka asiakkaan arjessa on paljon vaihtuvuutta, vaikka menee kahen perheen välillä tai jotain. (Ohjaaja 1)

Kunhan siinä olisi joku säännöllisyys. Silloin se tukee myös nuoren toimintaa, et hänellä ois joku säännöllinen meno et hän myöskin osaa odottaa sitä ja usein voi olla vaikka, että jos on ongelmana tää unirytmii niin alkaa mennä aikasemmin nukkumaan kun tietää et on tallipäivä ja saattaa syödä poikkeuksellisesti aamupalan sillan talliaamuna. (Ohjaaja 2)

9 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Noudatimme opinnäytetyössämme Arene ry laatimia ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiä suosituksia. (Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset, i.a.). Käytimme luotettavia lähteitä, jotka perustuvat julkaisuvuoteen sekä Diakonia- ammattikorkeakoulun linjauksiin, joissa määritellään hyvä ja luotettava lähde. Lainasimme opinnäytetyöhömme tekstiä vain luotettavista lähteistä ja huolehdimme plagioimattomuudesta sovittamalla ne opinnäytetyöhömme omin sanoin ilmaistuna. (Karjalainen, 2022.)

Asiakkaalla oli mahdollisuus valita, osallistuuko hän kyselyyn vai ei. Vastaaminen ei siis ollut pakollista, vaan perustuu vapaaehtoisuuteen. Kyselyyn vastataan täysin anonymisti, eli emme keränneet asiakkaista minkäänlaisia henkilötietoja. Keskustelimme yhteistyötahomme kanssa siitä, kuinka haastattelu olisi hyvä järjestää. Koska kyseessä olivat alaikäiset asiakkaat, päädyimme siihen, että hevostoiminnan ohjaaja muistutti asiakasta lomakkeen täyttämisestä. Tämän jälkeen lapsi tai nuori täytti lomakkeen netin välityksellä itsenäisesti vanhemman läsnä ollessa. Kyselyn lopussa on vanhemmalle kaksi kysymystä, joihin he vastasivat. Emme siis itse osallistuneet haastattelutilanteeseen, jotta asiakas koki olonsa mahdollisimman turvalliseksi tilanteessa. Pidämme tärkeänä luottamuksellista, turvallista ja avointa ympäristöä, joka tilanteeseen näin luodaan. Näin myös siksi, että asiakkaiden anonymiteetti säilyy täysin.

Pyrimme pitämään kysymykset niin yksiselitteisinä, kuin mahdollista. Tarkoituksemme oli saada mahdollisimman spesifioituja vastauksia kysymysten asettelun avulla. Mukana oli avoimia, kyllä/ei vastausvaihtoehtoisia sekä numeerisesti arvioitavia vastausvaihtoehtoisia kysymyksiä. Päädyimme tähän ratkaisuun, jotta tulosten analysointi onnistuisi mahdollisimman laadullisesti. Haastatteluista koostamamme analyysin pidimme laadullisena niin, että vastauksista koostuva tiivistelmä sisälsi asiakkaiden vastaukset ilman omia tulkintojamme.

Hevosavusteinen toiminta on haastattelemiemme asiakkaiden tapauksessa osa palvelukokonaisuutta. Sitä on vaikea tutkia erillisenä menetelmänä ja arvioida

yksistään hevosavusteisen toiminnan vaikuttavuutta. Eläinavusteisen kuntoutuksen vaikuttavuuden todentamisen onkin todettu edellyttävän monimenetelmällisyyttä, mutta toisaalta vaikuttavuuden todentamismenetelmissä on selkeästi kehittämistarvetta (Vehmasto&Lipponen, 2021).

Triangulaatio voi lisätä tutkimuksen luotettavuutta. Triangulaatio on eroteltu neljään päätyyppiin Denzinin (1978) toimesta. Tutkimusaineistoon liittyvä triangulaatio tarkoittaa, että tietoa kerätään eri tiedonantajaryhmiltä. Tutkijaan liittyvä triangulaatio tarkoittaa, että tutkijoina toimii mahdollisimman monia henkilöitä. Teoriaan liittyvässä triangulaatiossa otetaan huomioon erilaisia teoreettisia näkökulmia ja metodinen triangulaatio on useiden eri metodien käyttämistä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 126.)

Tutkimuksessamme olemme käyttäneet triangulaatiota kaikilla neljällä osa-alueella. Toteutimme tutkimuksen yhdessä, ja kaikki havainnoivat ja tulkitsivat asioita omalta kantiltaan. Keskustelujen kautta pääsimme usein selkeämpään lopputulokseen, kuin kukaan olisi yksin päässyt. Tietoa keräsimme sekä työntekijöiltä, asiakkailta että huoltajilta. Metodeina käytimme erilaisia tiedonhankintamenetelmiä. Toteutimme tutkimuksen erilaisiin teoreettisiin näkökulmiin nojaten. Tutkimuksessamme on siis käytetty monitriangulaatiota. Monitriangulaatio voidaan erottaa vielä omaksi päätyypikseen, mutta kirjallisuudesta löytyy triangulaatiosta monenlaisia sovellutuksia tai tyyppityksiä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 127).

10 POHDINTA

10.1 Johtopäätökset

Tutkimuksemme perusteella hevosavusteinen toiminta on hyödyllistä nuorille. Nuoret kokivat vuorovaikutuksen hevosavusteisen toiminnan ohjaajan kanssa hyväksi. He kuvasivat myös hevosavusteisen toiminnan positiiviseksi kokemukseksi. Vuorovaikutus hevosen kanssa vaikutti tukevan asiakkaan hyvinvointia. Ohjaajat, vanhemmat sekä nuoret itse kokivat hevosavusteisen toiminnan mukavana toimintana, ja osa vanhemmista toivoikin nuoren saavan lisää käyntikertoja hevosavusteiseen toimintaan.

Saamiemme vastausten perusteella voimme tehdä johtopäätöksen, että hevosavusteisella toiminnalla on nuoren mielialaa nostava vaikutus ja mieliala pysyy kohonneena toiminnan loppumisen jälkeen. Hevosavusteinen toiminta vaikuttaa nuoren sosiaalisiin suhteisiin sekä arjen sujumiseen positiivisella tavalla. Nuoret saavat hevosavusteisesta toiminnasta onnistumisen kokemuksia ja positiiviset vaikutukset näkyvät myös kotona mielialan paranemisena. Lastensuojelun ja muun sosiaalihuollon keskeinen tavoite on turvata lapsen myönteinen kehitys (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 2021). Tähän tavoitteeseen voimme todeta hevosavusteisen toiminnan tukitoimena tähtäävän erinomaisesti. Hevosavusteinen toiminta vastaa myös tehokkaasti sosiaalihuoltolain (L1301/2014. 1 a §) tarkoitukseen vähentää eriarvoisuutta, edistää osallisuutta ja ylläpitää hyvinvointia.

Kun vertaamme tutkimuksemme tuloksia teoria-aineistoon, voimme todeta hevosavusteisen toiminnan olevan erittäin toimiva tukitoimi nuorten kanssa työskennellessä. Hevosen läsnäolo rauhoittaa ja auttaa keskittymään hetkeen (Alongi ym., 2021, s. 220), mikä voi auttaa monissa haasteissa, joiden kanssa asiakkaat elävät. Hyvinvoinnin elementtejä ovat esimerkiksi lepo, ravinto, ihmissuhteet, tunteet, liikkuminen, vapaa-aika, arjen rytmi ja päivittäiset valinnat (Mieli ry, i.a). Tutkimuksemme osoitti hevosavusteisen toiminnan lisänneen asiakkaiden hyvinvointia lähes kaikilla näillä osa-alueilla. Talliympäristössä tapahtuva ulkoilu ja liikunta yhdistettynä positiiviseen vuorovaikutukseen ohjaajan ja hevosen kanssa

nostivat selkeästi asiakkaiden mielialaa. Ohjaajien kertoman mukaan osa asiakkaista alkaa kiinnittää aiempaa enemmän huomiota lepoon ja ruokailuun ennen tallikäyntiä, jotta jaksavat käyntikerran hyvin. Tämä kertoo mielestämme siitä, kuinka mieluisa toimintamuoto yleensä on nuorille ja tämän myötä hyödyt voivat heijastua laajasti heidän elämäänsä.

10.2 Jatkotutkimus- ja kehittämissuositukset

Tutkimuksemme antoi selkeät viitteet siitä, että asiakkaat hyötyvät hevosavusteisesta toiminnasta monella eri elämän osa-alueella. Saimme tulostemme kautta vahvistusta teoriapohjallemme siitä, kuinka hevosavusteinen toiminta voi tarjota nuorelle onnistumisen ja osallisuuden kokemuksia erityisen tehokkaasti. Tästä lähtökohdasta olisikin mielenkiintoista lähteä jatkamaan tutkimusta.

Jatkotutkimusehdotuksena esittäisimme hevosavusteisen toiminnan havainnointia osallistuvan havainnoinnin keinoin. Silloin tutkija osallistuisi hevosavusteiseen toimintaan sekä osallistujana että havainnoijana. Tällöin olisi erityisen tärkeää tiedostaa oman läsnäolon vaikutus tilanteeseen. Tutkittavien tulisi pystyä tottumaan tutkijan läsnäoloon niin, ettei hänen läsnäolonsa häiritsisi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006b.) Tämä voi toki olla hankala toteuttaa Humanan toiminnan piirissä, kun toimintakertoja myönnetään asiakkaille kaupungin toimista yleensä vain viisi. Toisaalta havainnointi voisi onnistua, mikäli tutkija olisi jo jotenkin entuudestaan toiminnassa mukana esimerkiksi harjoittelijana. Osallistuva havainnointi antaisi runsaasti informaatiota niin asiakkaan, työntekijän kuin hevosienkin käyttäytymisestä. Pohdintamme mukaan tutkijalla olisi hyvä olla tällaisessa tutkimuksessa jo entuudestaan kokemusta hevosista, jotta hän osaa lukea myös hevosen viestejä siitä, kuinka se kokee tilanteet.

Myös hevosavusteisen toiminnan asiakkaiden huoltajien näkökulmaa olisi hyödyllistä selvittää lisää. Tähän ehdottaisimme aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelua. Huoltajien näkemys yhdistettynä nuorten omaan kokemukseen toisi jo verrattain luotettavaa tietoa toiminnasta asiakasnäkökulmasta.

Kyselylomaketutkimukseen yleisimmin vaikuttava haitta on vastaajien vähäinen määrä eli tutkimusaineiston kato (Vilka, 2021, s. 94.) Kyselytutkimuksemme vastaajamäärä jäikin alhaiseksi. Haastattelemamme nuoret ovat syystä tai toisesta haavoittuvaisessa asemassa, joten halusimme pitää kyselyyn vastaamisen täysin vapaaehtoisena. Näin nuorilla ei myöskään ollut motivaatiota vastata kyselyyn, vaikka se ei olisi vienyt aikaa kovinkaan paljon.

Jos toteuttaisimme tutkimuksen uudelleen, pohtisimme aineistonkeruumenetelmän uudelleen nuorten osalta, jotta saisimme enemmän vastauksia tutkimukseen. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta henkilökohtainen teemahaastattelu olisi kyselylomaketta parempi aineistonkeruumenetelmä. Se parantaisi tutkimuksen luotettavuutta niin paljon, että riski nuoren hetkelliselle turvattomuuden kokemukselle tuntemattoman haastattelijan myötä olisi otettava. Laajentaisimme tutkimusta myös muihin hevosavusteista toimintaa tarjoaville toimintapaikoille, jotta saisimme tutkimukseen enemmän osallistujia ja sitä kautta luotettavamman tutkimustuloksen.

Koimme epäonnistumisen tunteita aineiston suppeuden ja siitä johtuvan luotettavuusongelman takia. Sarajärvi & Tuomi (2018, s. 73) kuitenkin toteavat, että ihmistieteiden puolella väitöskirjaa alemmista opinnäytteistä vähemmän kuin yksi sadasta on tieteellisesti merkittävä. Työ on harjoitustyö, joka kuvaa meidän oppineisuuttamme omalta alaltamme.

10.3 Kirkko ulkopuolisuuden ehkäisijänä

Suomen evankelisluterilainen kirkko tekee yhteiskunnallisestikin tärkeää työtä myös lasten ja nuorten hyväksi. Kirkon piiristä löytyy ammattitaitoa kohdata myös erityisen tuen tarpeessa olevat lapset ja nuoret. Seurakunnat tekevät verkostoimaista paikallista yhteistyötä alueensa muiden toimijoiden kanssa ja näin ollen osaavat ohjata erilaisissa tilanteissa olevia asiakkaita sopivan avun piiriin (Kirkkohallitus, 2021, s. 34).

Kirkon tehtäviä on kasvatus, julistus, palvelu ja lähetys, ja näitä tehtäviä toteutetaan kirkon arvojen; uskon, toivon ja rakkauden pohjalta. Tänä päivänä suunta näyttää olevan se, että yhtä useampi lapsi tarvitsee erityistä tukea ja usein lapsi tai nuori oireilee perheensä tilannetta. Tämän tarpeen myötä seurakunnan erityisnuorisotyön tehtävä etsiä ja tukea erityisen hauraassa asemassa olevia nuoria on korostunut. Kirkon ja seurakuntien onkin tarpeen laajentaa ajatteluaan ja puhua erityisnuorisotyön sijaan ulkopuolisuuden ehkäisystä. Tämä työ on hyvä nähdä diakonisena ja sielunhoidollisena asenteena tai työotteena. (Kirkkohallitus, 2021, s. 10.)

Ulkopuolisuuden ehkäisyn työssä työntekijältä vaaditaan kohtaamisen taitoa; kyky kuunnella, jutella ja olla läsnä on työn lähtökohta. Haavoittuvaisessa asemassa olevien nuorten kanssa työskentely kysyy työntekijältä erityisen paljon voimavaroja ja ammatillisuutta, koska työskentelyssä hyödynnetään omaa persoonaa, myötätuntoa ja tunteita. (Kirkkohallitus, 2021, s. 35-36.)

Seurakuntien kasvatus- ja perhetoiminnassa on runsaasti malleja ja työmuotoja, jotka edistävät osallisuuden kokemusta. Näiden mallien joukossa on myös koululaisille suunnatut eläinavusteiset leirit ja kerhot. (Kirkkohallitus, 2021, s. 40.) Pohdimme, että eläinavusteisuus toisi merkittävän lisän kirkon kasvatus- ja nuorisotyöhönkin. Eläinavusteinen toiminta voisi tuoda positiivisia vaikutuksia sekä työntekijälle että asiakkaalle rauhoittavan vaikutuksensa ansiosta. Hevosharrastus on myös tunnetusti Suomessa kallis harrastus. Siksi lapsen tai nuoren mahdollisuus osallistua hevostoimintaan voisi olla eriarvoisuutta kokevalle perheelle merkityksellinen tuki ulkopuolisuuden ehkäisyssä. Toisaalta kirkon piirissä kamppaillaan koko ajan määrärahojen ehtymisen tuottamien ongelmien kanssa, mikä vaikuttaa vääjäämättä myös työmenetelmien kehittämiseen (Kirkkohallitus, 2021, s. 35). Olisikin hienoa, jos hevos- tai muun eläinavusteisen toiminnan voisi yhdistää vapaaehtoistyöhön, mikäli vapaaehtoisten joukossa on osaamista tai mahdollisuutta järjestää puitteita eläinavusteisen toiminnan toteuttamiselle.

Pohdimme hevosavusteisuuden hyödyntämismahdollisuuksia myös diakonia-työssä. Diakonia on palvelua, joka perustuu kristilliseen uskoon ja rakkauteen. Se pyrkii auttamaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ja niitä, jotka eivät

välttämättä saa apua mistään muualta. Diakoniatyön tavoitteena on parantaa ihmisten elämäntilanteita. (Gothóni, Helosvuori, Kuusimäki & Puuska, 2012.) Sosiaalipedagoginen hevostoiminta antaakin mahdollisuuksia myös diakoniatyöhön. Esimerkiksi erilaisiin diakonian leireihin voisi sisällyttää hevostoimintaa. Toisaalta yksikin vierailu tallilla esimerkiksi mielenterveyskuntoutujien kanssa voi antaa positiivista viirettä pitkäksi aikaa. (Savola, 2014, s. 37)

10.4 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyömme oli meille antoisa ja hyvin avartava oppimiskokemus. Opinnäytetyömme aihe valikoitui aidosta mielenkiinnostamme hevosavusteisuuden hyödyntämisen mahdollisuuksista nuorten kanssa työskentelyssä. Opinnäytetyön aiheesta toive tuli suoraan yhteistyökumppaniltamme Humanalta, joten päätimme tarttua siihen välittömästi. Uskomme, että aito mielenkiinto aihetta kohtaan myös kantoi meitä opinnäytetyöprosessin ajan.

Opinnäytetyömme teoriaan sekä viitekehykseen paneutuminen oli yksi suurimmista työvaiheistamme, mutta samalla sosiaalialan kompetenssien mukaisesti antoisin. Olemme sisäistäneet ja perehtyneet sosiaalialan juridiseen säädöspohjan, tunnemme sosiaaliturvan ja hyvinvointipalvelujärjestelmän ja ymmärrämme hyvinvointiin liittyviä paikallisia ja globaaleja haasteita ja niiden vaikutuksia sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Sosiaalialan eettisten ohjeiden mukaan ymmärrämme hevosavusteisen toiminnan merkityksen yhteiskunnalliselta asemaltaan haavoittuvassa asemassa olevien nuorten parissa. Tutkimuksemme osoitti, että hevosavusteinen toiminta on auttanut nuoria sosiaalisissa suhteissa sekä yleisesti arjen sujumisessa. Tavoitteenamme sekä toiveenamme tulevaisuudessa onkin lisätä hevosavusteisen toiminnan tunnettavuutta sekä näkyvyyttä ja näin ollen tukea sekä yksilön, että perheiden hyvinvointia ja sovittaa yhteen asiakkaan palveluita tarvelähtöisesti ja toimia muutoksen eteenpäin viejinä.

Tutkimuksemme lähtökohta oli asiakkaiden kunnioitus. Kiinnitimme paljon huomiota siihen, ettei tutkimuksemme aiheuttaisi minkäänlaista haittaa siihen osallistuville henkilöille. Vaikka tämä olikin ehkä hieman liiallistakin varovaisuutta tutkimuksen luotettavuuden kustannuksella, diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvauksen perusteella voimme todeta asiakkaan kunnioittamisen ja tukemisen olevan kuitenkin kaiken lähtökohta varsinkin haavoittuvaisessa asemassa olevien asiakkaiden kohdalla (Suomen ev.lut. kirkko, i.a). Toimimme sensitiivisesti emmekä asettaneet omaa etuamme muiden edun edelle.

Opinnäytetyötä tehdessämme taitomme selvittää ihmisten elämään liittyvää tietoa karttui ja opimme myös liittämään sitä jo olemassa olevaan tutkimustietoon. Tutkittuun tietoon pohjautuen oma näkemyksemme yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen hyvinvoinnin edistämisestä sai vahvistusta. Nämä osaamisen alueet löytyvät diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvauksestakin. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.) Voimme siis todeta kehittyneemme ammatillisesti myös kirkolliselta näkökannalta, vaikka tutkimuksemme ei seurakuntaympäristöön sijoittunutkaan.

Opinnäytetyö on oppimiskokonaisuus. Itsereflektoimalla olemme ymmärtäneet, että tutkimuksen olisi voinut toteuttaa myös toisella tapaa. Uskomme, että olisimme saaneet kyselyymme enemmän vastauksia, mikäli aineistonkeruumenetelmä olisi ollut teemahaastattelu. Tämä olisi lisännyt myös tutkimuksen luotettavuutta. Emme kuitenkaan kadu päätöstämme anonymististä kyselylomakkeesta, sillä koimme sosiaalialan kompetenssien mukaisesti tunnistamaan nuorten hyvinvoinnin riskitekijöitä. Halusimme siis suojata haavoittuvassa asemassa olevien nuorten anonymiteettiä sekä mahdollista meidän läsnäolomme tuomaa ahdistusta ja lisästressiä.

Opinnäytetyöprosessin aikana opimme paljon myös itsestämme. Tapasimme toisiamme useasti sekä etäyhteyksin, että kasvokkain. Vaikka usein koimme riittämättömyyden tunnetta ja koimme, että monta asiaa olisi ollut mahdollista toteuttaa eri tavalla, opimme kuitenkin rajaamaan tekemisemme elämäntilanteisiimme nähden. Yhteistyömme koko prosessin ajan oli mutkatonta avoimen keskusteluyhteyden vuoksi. Myös yhteistyö Humanan kanssa oli vaivatonta. Kaiken kaikkiaan olemme tyytyväisiä lopputulokseen ja panokseen, jonka prosessille annoimme.

LÄHTEET

- Alongi, K., Mannila, L. & Airaksinen, S. (2021). *Tunnetaitoja hevosihmisille*.
Readme.fi.
- Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. (i.a.). Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto. Arene ry. Saatavilla 11.1.2023
<https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTI-KORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTI-SET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>
- Ervast, L. & Raukola-Lindblom, M. (toim.). (2022). *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä*. (1. p.) Sanasilta Oy.
- Graham, L. & Lindsey, A. (2017). *Horses helping children grow*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1158370.pdf>
- Hippolis, hevosalan osaamiskeskus. (i.a.). *Hevosavusteinen toiminta*. Saatavilla 11.1.2023 <https://www.hippolis.fi/hevosavusteinen-toiminta/>
- Howie, A. (2021). *Assessing Handlers for Competence in Animal-Assisted Interventions*. <https://diak.finna.fi/Record/nelli18.5590000000549531>
- Humana avopalvelut Oy. (i.a.). *Humana avopalvelut Espoo*. Saatavilla 10.1.2023 <https://www.humana.fi/siteassets/etusivu-suomi/avopalvelut/humana-avopalvelut-espoo.pdf?hl=fi>
- Humana. (2022a). *Tehostettu perhetyö ja tehostettu perheohjaus*.
<https://www.humana.fi/avopalvelut/avopalvelut/tehostettu-perhetyo-ja-tehostettu-perheohjaus/>
- Humana. (2022b). *Tietoa Humanasta*. <https://www.humana.fi/tietoa-humanasta/lisaa-humanasta/>
- Humana. (2022c). *Ammatillinen tukihenkilötyö*. <https://www.humana.fi/avopalvelut/avopalvelut/ammattillinen-tukihenkilotyö/>
- Hämäläinen, J., & Koistinen K. (2019) *Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan tausta ja synty*. Teoksessa M. Lipponen, & E. Vehmasto (toim.), *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta* (s. 6–11). Luonnonvarakeskus. Helsinki. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544978>

- Karjalainen, A-L. (28.2.2022). *Lähteiden käytössä huomioitavaa*. Libguides. <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760656>
- Kela. (27.9.2022). *Suomen sosiaaliturva*. <https://www.kela.fi/suomen-sosiaaliturva>
- Kirkkohallitus. (2021). *Että kukaan ei jää yksin - Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuksen ulkopuolisuuden ehkäisyn suuntaviivat*. [61c8bf98-f67e-3bbc-f8d5-968d811e7b03 \(evl.fi\)](https://www.kirkkohallitus.fi/61c8bf98-f67e-3bbc-f8d5-968d811e7b03)
- L 1301/2014. Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- L 417/2007. Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L1P3>
- Lipponen, M. & Vehmasto, E. (2021). *Eläinavusteinen psykososiaalinen kuntoutus*. <https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2021/17/duo16383>
- Lipponen, M., & Fagerström, N. (2019.) *Sosiaalisen kasvun tukea vai sosiaalista kuntoutusta*. Teoksessa M. Lipponen, & E. Vehmasto (toim.), *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta* (s. 12-17). Luonnonvarakeskus. Helsinki. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544978>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (19.2.2019). *15-18 vuotiaan persoonallisuuden kehitys*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/>
- Martin-Päivä, M. (2014). *Hevoset sosiaali- ja terveystalouksissa*. Teoksessa Laitinen, A., Mäki-Tuuri, S. Hippolis. (toim). *Hevoset ja kunta - rajapintoja*. (s. 89.)
- Marttunen, M. & Karlsson, L. (2013). *Nuoruus ja mielenterveys*. Teoksessa Marttunen, M., Huurre, T., Strandholm, T. & Viialainen, R., (toim.) *Nuorten mielenterveyshäiriöt. Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille*. (s.7-16). https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110484/THL_OPA025_2013.pdf?s
- Mieli ry. (25.8.2022). *Suojatekijät vahvistavat, riskitekijät heikentävät mielenterveyttä*. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/mita-mielenterveys-on/suojatekijat-vahvistavat-riskitekijat-heikentavat-mielenterveytta/>
- Mieli ry. (i.a). *Mielenterveyden käsi juliste*. Saatavilla 10.1.2023 <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/materiaalit/mielenterveyden-kasi-juliste/>

- Nivala, E., & Ryyänen, S. (2019). *Sosiaalipedagogiikka – Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*. <https://www.nextory.fi/kirja/sosiaalipedagogiikka-kohti-inhimillisemp%C3%A4%C3%A4-yhteiskuntaa-10195995/#!>
- Nuorten mielenterveystalo. (i.a.) *Häiriöt ja ongelmat, johdatus nuoruusikään*. Saatavilla 10.1.2023 https://www.mielenterveystalo.fi/nuoret/tieto_mielenterveydesta/nuorten_mielenterveysongelmat/Pages/Johdanto-nuoruusik%C3%A4%C3%A4n.aspx
- Nurmi, J., Ahonen T., Lyytinen H., Lyytinen P., Pulkkinen L., Ruoppila I. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys*. PS-Kustannus.
- Oja, S. (2022). Ammatillisen työtteen rakentuminen hevosavusteisessa työssä. Teoksessa Ervast, L. & Raukola-Lindblom, M. (toim.). (2022). *Hevoset ja koirat eläinavusteisessa työssä*. (1. p.) Sanasilta Oy.
- Okulov, S. (2019). Teorialle rakentuva ammatillisuus sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa. Teoksessa M. Lipponen, & E. Vehmasto (toim.), *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta* (s. 18-23). Luonnonvarakeskus. Helsinki. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544978>
- Rönkkö, L., & Rytönen, T. (2010). *Monisäikeinen perhetyö*. Helsinki: WSOYpro Oy
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006) *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006a). *Triangulaatio*. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_2_4.html
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006b). 6.4.2. *Osallistuva havainnointi*. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_4_2.html
- Savola, J. (2014). Potkua pollesta nuoren elämään. *Diakonia*, (2), 36-37. 50c1da18-5c1f-5eb7-b815-a59e084ef105 (evl.fi)
- Silkko-Vainio, R., Kilpiä, J., Järvinen, P., Keränen, M. & Mönkkönen, S. (2022). *MinD – Voimauttava hevostoiminta*. Helsinki. Books on Demand.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (2006). *Sosiaalihuolto Suomessa*. [Sosiaali- ja terveysalan esitteitä 2006:11]. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/70027/Es200611.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

- Sosiaali- ja terveysministeriö. (5.7.2017). *Sosiaalihuoltolain soveltamisopas: Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:5*. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80391/05_17_Sosiaalihuoltolain%20soveltamisopas.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (i.a.) *Lastensuojelu*. Saatavilla 10.1.2023 <https://stm.fi/lastensuojelu>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (i.a.). *Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja vastuu*. Saatavilla 7.2.2023 [Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä ja vastuut - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](https://stm.fi/sosiaali-ja-terveydenhuollon-jarjestelmä-ja-vastuut-Sosiaali-ja-terveysministeriö-stm.fi)
- Sosiaalipedagoginen hevostoiminta SPHT. (i.a.). *Mitä on SPHT?* Saatavilla 7.3.2022 <https://www.hevostoiminta.net/>
- Sosped-säätiö. (i.a.). *Tietoa säätiöstä*. Saatavilla 10.1.2023 <https://sosped.fi/tietoa/>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.) *Diakonian viranhaltijan ydinosamiskuvaus*. Saatavilla 13.3.2023 <https://kirkonydinosaminen.fi/diakonian-viranhaltija.html>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (18.6.2020). *Lastensuojelun käsikirja*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhetyo-ja-tehostettu-perhetyo>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2022). *Käytöshäiriöt*. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/kaytoshairiot>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (3.1.2023). *Lastensuojelun avohuolto*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (3.3.2020). *Nuorten mielenterveyshäiriöt*. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (3.3.2022). *Nuorten ahdistus ja ahdistuneisuushäiriöt*. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/nuorten-ahdistus-ja-ahdistuneisuushairiot>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (3.3.2022). *Nuorten masennusoireilu ja masennustilat*.

- <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/nuorten-masennusoireilu-ja-masennustilat>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (3.3.2022). *Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöt*. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-kaytoshairiot>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (i.a.). *Nuorten syrjäytymisen ehkäisy*. Saatavilla 10.1.2023 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy>
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. <https://www.elliblibrary.com/book/9789520400118>
- Törmälehto, E. (2013). Hevostoiminnan terapeuttinen voima lasten ja nuorten ryhmissä. Teoksessa K. Ikäheimo (toim.), *Karvaterapiaa* (s. 171-183) Helsinki: Yliopistopaino.
- Valvira. (10.12.2021). *Sosiaalihuollon toteuttaminen*. <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-toteuttaminen>
- Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N., & Toivanen, R. (toim.) (2014). *Kohtaamisia lapsiperheissä - menetelmiä perhetyöhön*. Helsinki: Kirjapaja.
- Vilkkä, H., (2021). *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: PS-kustannus.

LIITE 1. Kyselylomake

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/02BFC8F82671759F>

Palautekysely hevosavusteisesta toiminnasta

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

**1. Vastaa seuraaviin kysymyksiin
valitsemalla joko kyllä/ei tai en osaa
sanoa -vaihtoehto.**

**Hevosavusteinen toiminta on ollut
hyödyllistä minulle. ***

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

2. Käyntejä tallilla on ollut riittävästi *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

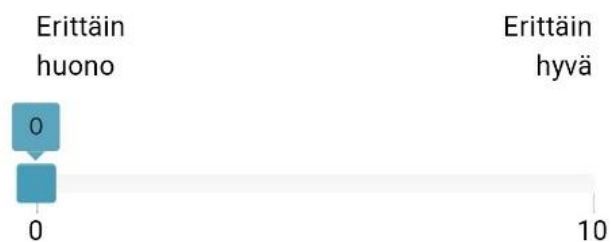
3. Hevosavusteisen toiminnan ohjaajan kanssa on ollut mukava työskennellä *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

4. Oletko saanut hevosavusteisesta toiminnasta voimaa koulunkäyntiin? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

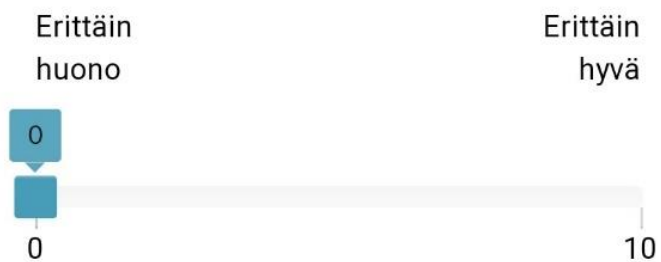
5. Millainen mielialasi oli ennen hevosavusteisen toiminnan alkua? Arvioi asteikolla 0-10 *

6. Millainen mielialasi oli hevosavusteisen toiminnan aikana? *

7. Millainen mielialasi oli heti hevosavusteisen toiminnan jälkeen? *

Seuraava

Palautekysely hevosavusteisesta toiminnasta

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

8. Kuinka hyvin tulit toimeen lähimmäistesi kanssa ennen ensimmäistä hevosavusteista toimintakertaa? *

9. Kuinka hyvin tulet toimeen läheistesi kanssa nyt? *

10. Millaisena koit arkesi ennen hevosavusteisen toiminnan aloitusta? (Arjella tarkoitamme jokapäiväistä elämää) *

11. Millaisena koet arkesi nyt? (Arjella tarkoitamme jokapäiväistä elämää) *

12. Mikä tallikäynneissä on erityisen kivaa? *

13. Mistä et pidä tallikäynneissä? *

14. KYSYMYS HUOLTAJALLE

Miten koet huollettavasi hyötynneen hevosavusteisesta toiminnasta? *

15. KYSYMYS HUOLTAJALLE

Miten hevosavusteisen toiminnan vaikutus näkyy arjessa? (Arjella tarkoitamme jokapäiväistä elämää) *

Edellinen

Seuraava

Palautekysely hevosavusteisesta toiminnasta

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

16. Vastaamalla tähän kyselyyn, annan luvaa alaikäisen lapseni vastausten käyttämiseen tutkimusaineistona. *

Annan luvan käyttää alaikäisen lapseni vastauksia tutkimusaineistona

Edellinen

Lähetä

LIITE 2. Saatekirje

Hei huoltaja!

Olemme kolmen hengen ryhmä Diakonia -ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja teemme opinnäytetyöhön liittyvää tutkimusta siitä, ovatko Humana Avopalvelut Espoon asiakkaat kokeneet hyötyvänsä hevosavusteisesta toiminnasta. Tarkoituksenamme on tuottaa tietoa hevosavusteisen toiminnan työntekijöille asiakastyytyvyydestä sekä siitä, onko hevosavusteisella toiminnalla ollut vaikutusta lapsen/nuoren arjen sujumiseen sekä sosiaalisiin suhteisiin.

Lapsen/nuoren lisäksi kyselyn täyttävät mahdollisuuksien mukaan te huoltajat. Kyselyssä emme kerää minkäänlaisia henkilötietoja, joista asiakkaan voisi tunnistaa. Kyselytutkimuksen jälkeen kerätty materiaali tuhoetaan. Vastaaminen kyselyyn tapahtuu linkin kautta, jonka hevostoiminnan ohjaaja toimittaa teille. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, eikä se vaikuta Espoon kaupungilta saamiinne sosiaali- tai terveydenhuollon palveluihin.

Kaikki vastaukset ovat meille kullan arvoisia! Kiitos yhteistyöstänne!

Ystävällisin terveisin,

Heli Virola, Niina Neuvonen ja Nina Kinnunen

LIITE 3. Hevosavusteisen toiminnan ohjaajien haastattelurunko

1. Millaisia vaikutuksia olet havainnut asiakkaissasi hevosavusteisen toiminnan edetessä? Kuvailisitko yksittäisen tallikerran aikana tekemiäsi havaintoja sekä havaintojasi koko asiakkuussuhteen aikana tapahtuneista vaikutuksista.
2. Millaista palautetta lapset ja nuoret ovat antaneet hevosavusteisesta toiminnasta?
3. Mikä on tallikäyntien tiheys ja miksi?
4. Tuleeko huoltajilta palautetta toiminnastanne? Jos tulee, millaista?